

ODŮVODNĚNÍ

k vyhlášce č. 213/2022 Sb., o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu

Podle právního stavu ke dni 31. 7. 2022

Zpracováno Ministerstvem zemědělství v rámci legislativního procesu přípravy návrhu vyhlášky

OBEČNÁ ČÁST

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy a odůvodnění jejích hlavních principů

Cílem předloženého návrhu vyhlášky o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu (dále jen „vyhláška“) je naplnit nové zákonné zmocnění obsažené v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat“).

Dne 4. prosince 2020 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon nabyl účinnosti dnem 1. února 2021, s výjimkou ustanovení, která nabývají účinnosti později.

Návrh vyhlášky o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu upravuje v souladu se zmocněním obsaženým v § 14c odst. 4 zákona na ochranu zvířat podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů, požadavky na konstrukci, zabezpečení, velikost a vybavení prostor, podmínky ustájení, a požadavky na pomůcky, krmení a napájení vybraných druhů šelem a lidoopů.

Návrh vyhlášky o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu představuje zcela novou právní úpravu. Konkrétní podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů nebyly dosud právními předpisy upraveny, s výjimkou podmínek chovu kočkovitých šelem podle vyhlášky č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat. Podmínky chovu lidoopů vyhláška o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat neupravuje, protože používání lidoopů v cirkusech je zakázáno zákonem na ochranu zvířat.

Návěti § 14a odst. 4 zákona na ochranu zvířat uvádí: „Zakazuje se u zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) uvedených v příloze k tomuto zákonu a jejich kříženců (dále jen „vybrané druhy šelem“) a u zvířat z řádu primátů (*Primates*) u čeledi lidoopi (*Hominidae*) (dále jen „lidoopi“)....“

Které druhy šelem patří mezi vybrané druhy šelem, uvádí příloha k novele zákona na ochranu zvířat. Za šelmy podle § 14a odst. 4 zákona na ochranu zvířat se považují:

1. z čeledi kočkovitých z podčeledi
 - a) velké kočky (*Pantherinae*) všechny druhy,
 - b) malé kočky (*Felinae*) rod puma (*Puma*) druh puma americká (*Puma concolor*) a rod rys (*Lynx*),
 - c) gepardi (*Acinonychinae*) rod gepard (*Acinonyx*),
2. z čeledi medvědovití (*Ursidae*) všechny druhy,
3. z čeledi hyenovití (*Hyaenidae*) všechny druhy a

4. z čeledi psovití (*Canidae*) druh vlk obecný (*Canis lupus*) a pes hyenový (*Lycaon pictus*).

Na tomto místě považujeme za nutné zdůraznit, že seznam vybraných druhů šelem je stanoven zákonem na ochranu zvířat a nelze jej měnit touto vyhláškou.

Tato vyhláška byla připravena ve spolupráci s pracovní skupinou, kterou za účelem její přípravy svolalo Ministerstvo zemědělství. Členy pracovní skupiny byli kromě zástupců Ministerstva zemědělství zástupci předních odborníků na chov předmětných druhů zvířat. Jednalo se především o zástupce licencovaných zoologických zahrad, členů EAZA (European Association of Zoos and Aquaria), kteří mají dlouholeté zkušenosti s řádnými podmínkami chovu vybraných druhů šelem a lidoopů.

Cílem tohoto předpisu není vytvoření chovatelského manuálu. Vyhláška stanovuje v nezbytné a potřebné míře podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů, požadavky na konstrukci, zabezpečení, velikost a vybavení prostor, podmínky ustájení, a požadavky na pomůcky, krmení a napájení.

Návrh vyhlášky se vztahuje na šelmy a lidoopy chované například:

- v zájmových chovech, a to jako druh zvířat vyžadující zvláštní péči podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat a vyhlášky č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči (vyhláška je účinná od 1. 1. 2022),
- jako zvířata hospodářská, a to za účelem obchodu s nimi, například podle § 13a zákona na ochranu zvířat, který upravuje zvláštní podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy při provozování živností,
- v zoologických zahradách podle zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách),
- v záchraném centru. Ustanovení § 28e zákona na ochranu zvířat od 1. ledna 2022 upravuje zajištění péče o zvíře v záchraném centru provozovaném podle zákona upravujícího obchodování s ohroženými druhy.

Návrh vyhlášky se nevztahuje na:

- pokusná zvířata chovaná chovatelem pokusných zvířat, dodávaná dodavatelem pokusných zvířat nebo používaná uživatelem pokusných zvířat, úprava podmínek chovu těchto zvířat je obsažena ve vyhlášce č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat,
- zvířata ošetřovaná veterinárním lékařem a zároveň umístěná v zařízení určeném k ošetřování těchto zvířat veterinárním lékařem,
- zvířata chovaná za účelem provádění drezúry v souladu s jiným právním předpisem upravujícím podmínky chovu a drezúry zvířat. Tímto předpisem je vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat,
- rýsa ostrovida, vlka obecného nebo medvěda hnědého, pokud se jedná o handicapovaná zvířata (zvířata, která se zranila, onemocněla, nebo např. přišla o matku ve volné přírodě). Ochrana handicapovaných zvířat při chovu je upravena vyhláškou č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu.

Lze očekávat, že do budoucna se bude počet chovatelů a chovaných zvířat, která patří mezi vybrané druhy šelem nebo lidoopy, v České republice snižovat, a to vzhledem k novým zákazům obsaženým na základě poslaneckých pozměňovacích návrhů v zákoně na ochranu zvířat.

Z § 14a odst. 5 zákona na ochranu zvířat citujeme (znění účinné od 1. 1. 2022):

„U zvířat uvedených v odstavci 4 se dále zakazuje jejich

a) rozmnožování, s výjimkou rozmnožování v rámci chovu v zoologické zahradě s platnou licenci podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a chovu provozovaného za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny,

b) přesun ze zahraničí na území České republiky, s výjimkou přesunu za účelem chovu v zoologické zahradě s platnou licenci podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad.“

Od 1. 1. 2022 nabyl účinnosti také zákaz obsažený v § 14a odst. 1 písm. c) zákona na ochranu zvířat: „Je zakázáno množit nebo jinak nabývat nově narozené jedince volně žijících druhů zvířat za účelem jejich drezúry či veřejného předvádění v delfináriích, cirkusech a podobných zařízeních zaměřených na předvádění drezúry zvířat, s výjimkou výcviku nebo veřejného vystoupení loveckého dravce, sokola nebo sovy chovaných k sokolnickému využití.“

Ke snížení chovatelské atraktivity vybraných druhů šelem a lidoopů pro určité skupiny chovatelů přispěje i ustanovení § 14a odst. 4 zákona na ochranu zvířat:

„Zakazuje se u zvířat z řádu šelmy (Carnivora) uvedených v příloze k tomuto zákonu a jejich kříženců (dále jen „vybrané druhy šelem“) a u zvířat z řádu primáti (Primates) u čeledi lidoopi (Hominidae) (dále jen „lidoopi“)

a) umožnit fyzický kontakt se zvířaty osobám odlišným od chovatele, s výjimkou veterinárního lékaře, osoby provádějící odchyt a přepravu zvířat, osoby blízké²⁷⁾ chovateli nebo zaměstnance chovatele,

b) odebírání mláďat těchto zvířat od matky a jejich umělé dokrmování před odstavem, s výjimkou případů, kdy je to podle posouzení veterinárního lékaře nutné z důvodu zdravotního stavu matky nebo mláďat, nebo

c) venčení mimo prostory určené k chovu zvířete nebo k veřejnému vystoupení.“

Dne 1. 3. 2021 nabyla účinnosti vyhláška č. 83/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání stanoví obsah kurzu k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, rozsah odborných znalostí nezbytných pro získání osvědčení o způsobilosti k péči o vybrané druhy šelem nebo lidoopy, požadavky na zkušební komisaře, požadavky na nejvyšší dosažené vzdělání a praxi lektorů od ukončení nejvyššího dosaženého vzdělání, průběh zkoušky a vzor osvědčení.

Dne 1. 1. 2022 nabyla účinnosti vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Tato vyhláška stanoví druhy zvířat vyžadující zvláštní péči, požadavky týkající se péče a požadavky na prostory a vybavení pro chov vybraných druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Vybrané druhy šelem a lidoopi, pokud jsou chovány v zájmových chovech, i nadále patří mezi druhy zvířat vyžadující zvláštní péči. Konkrétní podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů budou stanoveny ve vyhlášce o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů, nikoliv ve vyhlášce o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Cílem je nevytvářet duplicitní právní úpravu.

I nadále bude platit to, že chovatel vybraných druhů šelem a lidoopů, který tato zvířata chová jako zvířata v zájmových chovech, musí požádat o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat.

Na chovatele vybraných druhů šelem a lidoopů, který tato zvířata chová jako zvířata v zájmových chovech, se bude vztahovat:

- vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, ve vztahu ke stanovení toho, které druhy zvířat patří mezi druhy zvířat vyžadující zvláštní péči,
- vyhláška o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu, co se týče podmínek chovu.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena

Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a jeho zmocňovacími ustanoveními.

Novela zákona na ochranu zvířat provedená zákonem č. 501/2020 Sb. v ustanovení § 14c odst. 4 uvádí: „*Podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů, požadavky na konstrukci, zabezpečení, velikost a vybavení prostor, podmínky ustájení, a požadavky na pomůcky, krmení a napájení vybraných druhů šelem a lidoopů stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.*“

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh vyhlášky je slučitelný s předpisy Evropské unie.

Návrh není v rozporu s judikaturou soudních orgánů Evropské unie a je v souladu s obecnými zásadami práva Evropské unie (např. zásadou proporcionality a zákazem diskriminace).

Návrh neprovádí implementaci žádného předpisu Evropské unie. Problematika chovu vybraných druhů šelem a lidoopů není právními předpisy Evropské unie upravena.

4. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, je základním právním předpisem České republiky, který upravuje ochranu zvířat proti týrání. Preambule tohoto zákona uvádí, že zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka. Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem. Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie požadavky a podmínky ochrany zvířat proti týrání, práva a povinnosti fyzických a právnických osob na úseku ochrany zvířat proti týrání, včetně požadavků na jejich kvalifikaci a odbornou způsobilost, soustavu, působnost a pravomoci orgánů vykonávajících státní správu na úseku ochrany zvířat proti týrání, opatření pro ochranu pokusných zvířat, která jsou používána pro vědecké nebo vzdělávací účely.

Jak již bylo řečeno výše, dne 1. 2. 2021 nabyla účinnosti rozsáhlá novela zákona na ochranu zvířat provedená zákonem č. 501/2020 Sb. Rovněž již bylo výše uvedeno, že některá ustanovení této novely, která se týkají vybraných druhů šelem a lidoopů, nabývají účinnosti později, tedy dnem 1. 1. 2022. V průběhu projednávání návrhu novely zákona na ochranu zvířat v Poslanecké sněmovně byl návrh zákona v oblasti ochrany vybraných druhů šelem a lidoopů dotčen řadou zásadních pozměňovacích návrhů.

Obecným cílem novely zákona na ochranu zvířat bylo zvýšení úrovně ochrany zvířat v České republice. K zajištění uvedeného cíle novela zákona na ochranu zvířat kromě jiného nově

- upravuje zakázané činnosti s vybranými druhy šelem a lidoopy v § 14a odst. 4 a 5,
- zpřísňuje podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů v § 14c,

- zavádí kurzy k péči o vybrané druhy šelem a lidoopy v § 14d.

V současné době je vzrůstající obliba chovu exotických zvířat a s tím spojených aktivit, které ve svém důsledku mají dopad na dobré životní podmínky chovaných zvířat. U vybraných druhů šelem a lidoopů se vzhledem k jejich oblíbenosti u chovatelů jeví potřeba omezení některých nežádoucích aktivit. Mnohdy jsou zvířata chována v podmínkách, které nejsou v souladu s jejich požadavky, a mnohdy ani s požadavky na bezpečnost chovatele a okolí. Typickým příkladem jsou velké kočkovité šelmy (*Pantherinae*), u nichž bylo v poslední době zaregistrováno několik úniků. Jejich následný odchyt je pak spojen se stresem a nezbytná distanční anestezie je pro taková zvířata vždy spojena se zdravotními riziky. Vzhledem ke vzrůstajícímu počtu chovaných vybraných druhů šelem a lidoopů je nutné normativně stanovit, zajistit a kontrolovat konkrétní podmínky jejich chovu.

Pomůckou v praxi při kontrolní činnosti na úseku ochrany zvířat proti týrání dosud bylo Doporučení Ústřední komise pro ochranu zvířat „Podmínky chovu savců volně žijících druhů v zajetí“. Toto doporučení, které se vztahuje také na šelmy a primáty, je v elektronické podobě k dispozici na internetových stránkách Ministerstva zemědělství, oddělení ochrany zvířat www.oz.mze.cz, v části „Publikace a dokumenty“, „Doporučení MZe a ÚKOZ“. Toto doporučení bylo vydáno v roce 2000, v roce 2006 bylo vydáno třetí vydání tohoto doporučení. Poznáváme, že do roku 2009 byla Ústřední komise pro ochranu zvířat orgánem ochrany zvířat, od roku 2009 je podle § 21 zákona na ochranu zvířat odborným poradním orgánem ministra zemědělství na úseku ochrany zvířat.

Z tohoto materiálu citujeme: „Ústřední komise pro ochranu zvířat schválila dne 14. 6. 2000 Doporučení - Podmínky chovu savců volně žijících druhů v zajetí (dále jen „Doporučení“). Dokument byl zároveň projednán s Uníí českých a slovenských zoologických zahrad (UCSZ) a Uníí stanic pro záchranu živočichů. Vzhledem k zájmu o tuto publikaci a k novelizaci právních předpisů, které upravují tuto problematiku, byla v roce 2006 provedena její revize a aktualizace, kterou držíte právě v rukou. Doporučení bylo zpracováno v souladu se zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Doporučení má sloužit především pro osoby, které chovají zvířata v zájmových chovech a jsou jim podle platných právních předpisů povinny vytvořit přiměřené podmínky.“

Vzhledem ke zvyšujícím se nárokům na podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů s cílem zachování jejich welfare již není výše uvedený metodický materiál dostačující a je nutné stanovit pravidla chovu normativně právním předpisem. Dalším důvodem byl narůstající počet problematických chovatelů šelem. Uvedené doporučení je dnes v určitých pasážích již zastaralé. Návrh vyhlášky nově formuluje pravidla, která jsou dosud uvedena v Doporučení Ústřední komise pro ochranu zvířat, a to s ohledem na rozvíjející se chovatelskou praxi a požadavky EAZA (European Association of Zoos and Aquaria).

Na chovatele vybraných druhů šelem a lidoopů se vztahují také ustanovení zákona na ochranu zvířat, která uvádějí, co se považuje za týrání zvířat, a ustanovení, která upravují povinnosti chovatelů zvířat. Nejzávažnější případy týrání vybraných druhů šelem a lidoopů lze projednávat jako trestný čin týrání zvířat podle trestního zákoníku.

Již nyní je tedy možné chovatele vybraných druhů šelem a lidoopů postihnout například za porušení zákazů uvedených v § 4 zákona na ochranu zvířat, který stanoví, co se považuje za týrání.

Ve vztahu k zakazu chovat zvířata v nevhodných podmínkách, který je obsažen v zákoně na ochranu zvířat, představuje tato nová vyhláška upřesnění, neboť specifikuje, jaké podmínky jsou pro chov vybraných druhů šelem a lidoopů vhodné. Dosud se hodnocení vhodnosti a nevhodnosti podmínek chovu vybraných druhů šelem a lidoopů ve správním řízení opíralo o odborné vyjádření krajské veterinární správy podle § 24a zákona na ochranu zvířat.

Pomůckou v praxi bylo také Doporučení Ústřední komise pro ochranu zvířat „Podmínky chovu savců volně žijících druhů v zajetí“. Podrobněji viz výše.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Návrh vyhlášky nebude mít hospodářské a finanční dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty. Návrh vyhlášky nebude mít ani sociální dopady, ani dopady na rodiny ani dopady na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, ani dopady na životní prostředí.

Někteří chovatelé budou nuceni přebudovat svá zařízení určená k chovu vybraných druhů šelem nebo lidoopů v souladu s podmínkami stanovenými vyhláškou. K tomuto jim bude poskytnuto přechodné období, které umožní rozložení nákladů na delší časové období.

6. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Návrh vyhlášky nemá žádné negativní dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná úprava je v souladu s ochranou soukromí a osobních údajů. Z provedené analýzy obsahu návrhu nevyplývají ve zmíněných oblastech žádné negativní dopady.

Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava neobsahuje žádné ustanovení, které by bylo předmětem korupčního rizika.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava neobsahuje žádné ustanovení, které by se vztahovalo k bezpečnosti nebo obraně státu.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Část první - Obecná ustanovení

K § 1 – Předmět úpravy

Ustanovení § 1 odst. 1 vyhlášky upravuje předmět právní úpravy vyhlášky, který je vymezen v souladu se zmocňovacím ustanovením obsaženým v § 14c odst. 4 zákona na ochranu zvířat.

Na tomto místě připomínáme, že druhy šelem, které patří mezi vybrané druhy šelem, uvádí příloha k novele zákona na ochranu zvířat. Blíže viz též obecná část, bod 1, tohoto odůvodnění. Z tohoto důvodu již vyhláška v předmětu úpravy tyto druhy nevyjmenovává.

Ustanovení § 1 odst. 2 vyhlášky upravuje výjimky a výslovně uvádí, na které subjekty se vyhláška nevztahuje. Cílem tohoto ustanovení je zabránit výkladovým problémům ohledně toho, na které subjekty se vyhláška vztahuje.

Tato vyhláška se nevztahuje na pokusná zvířata chovaná chovatelem pokusných zvířat, dodávaná dodavatelem pokusných zvířat nebo používaná uživatelem pokusných zvířat. Úprava podmínek chovu zvířat, která jsou chována, dodávána nebo používána k pokusům na zvířatech, je obsažena ve vyhlášce č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat.

Tato vyhláška se nevztahuje na zvířata ošetřovaná veterinárním lékařem a zároveň umístěná v zařízení určeném k ošetřování těchto zvířat veterinárním lékařem. Cílem vyhlášky je stanovit pravidla pro chov zvířat. I veterinární lékař je ve smyslu zákona chovatelem, jestliže po určitou dobu drží zvíře v zařízení ve své péči. Cílem právní úpravy nebylo stanovovat podmínky prostor, které by měla mít k dispozici veterinární klinika. Navíc zvířata v péči veterinární kliniky, tedy zvířata zraněná nebo nemocná, mají zcela odlišné požadavky na prostory než zvířata zdravá. U zvířat zraněných nebo nemocných by naopak příliš velké prostory nebo příliš velká možnost pohybu mohly být nežádoucí.

Podmínky chovu zvířat v cirkusech upravuje vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat. Z tohoto důvodu se vyhláška nevztahuje na zvířata chovaná za účelem provádění drezúry.

Ochrana handicapovaných zvířat při chovu je upravena vyhláškou č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu. Z tohoto důvodu se vyhláška nevztahuje na rysa ostrovida, vlka obecného nebo medvěda hnědého, pokud se jedná o handicapovaná zvířata. Handicapovaným zvířetem je podle ustanovení § 3 písm. f) zákona na ochranu zvířat volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopno přežít ve volné přírodě. Výjimka ve vztahu k handicapovaným zvířatům se týká zvířat, která se mohou vyskytovat volně v přírodě na území České republiky a která se zranila, byla zraněna člověkem nebo onemocněla ve volné přírodě, která přišla o matku apod. Za handicapované zvíře se nepovažuje zvíře, které je zraněno při jeho chovu člověkem v chovných prostorech.

Pokud jsou tedy rys, vlk nebo medvěd zraněni ve volné přírodě (mimo péči člověka), bude se na péči o taková zvířata vztahovat vyhláška o ochraně handicapovaných zvířat při chovu. Pokud jsou zraněni rys, vlk nebo medvěd chovaní v péči člověka, bude se na péči o takové zvíře vztahovat vyhláška o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu. Zraněný rys, vlk nebo medvěd chovaný v péči člověka bude i nadále chován v prostorech určených pro jeho chov (výjimečně v prostorách veterinární kliniky), nebude z důvodu zranění nebo nemoci apod., převážen do záchranné stanice.

Za handicapovaná zvířata se nepovažují volně žijící zvířata, která se přirozeně nevyskytují ve volné přírodě na území České republiky. Za handicapované zvíře nemůže být nikdy považován např. zraněný nebo uniklý lev nebo tygr. Zraněné nebo nemocné lvy, tygry atd. je nutné chovat za podmínek stanovených vyhláškou o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu.

Ustanovení § 1 odst. 2 vyhlášky neobsahuje výjimku pro zvířata chovaná v zoologických zahradách. Vyhláška o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu se tedy vztahuje také na zoologické zahrady. Ve vztahu k zákonu č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách), ve znění pozdějších předpisů, nepředstavuje tato vyhláška duplicitní ani konfliktní právní úpravu.

Zákon o zoologických zahradách upravuje pravidla pro vydání licence k provozování zoologických zahrad, postup při vydávání licence, kontrolu nad dodržováním povinností plynoucích z tohoto zákona aj. Ve vztahu k chovu živočichů v zoologických zahradách pak zákon o zoologických zahradách definuje pouze obecně, že držitel licence chová živočichy v podmínkách, které směřují k zajištění biologických a ochranných požadavků jednotlivých druhů a požadavků na zajištění zdraví a pohody živočichů zejména tím, že obohatí jednotlivým druhům vyhrazené výběhy pro ně specifickými doplňky a udržuje vysokou úroveň chovu a ustájení živočichů s kvalitním programem veterinární péče a výživy. Kontrola dodržování tohoto ustanovení je prováděna Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Komisí pro zoologické zahrady a místně příslušnými Krajskými veterinárními správami Státní veterinární správy, které provádějí kontrolu ve smyslu zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Zákon o zoologických zahradách v tomto směru na zákon na ochranu zvířat přímo odkazuje.

Ministerstvo životního prostředí v rámci přípravy této vyhlášky uvedlo, že regulace, které jsou předmětem navrhované vyhlášky o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu, blíže specifikují výše uvedené obecné podmínky a standardy chovu těchto vybraných skupin živočichů a z pohledu Ministerstva životního prostředí toto upřesnění nepředstavuje kolizi s platnou legislativou, naopak přináší vítané zpřesnění, které přispěje k obecné standardizaci chovu velkých šelem a lidoopů i v rámci zoologických zahrad. Vzhledem k tomu, že byl návrh této vyhlášky na pracovní úrovni důkladně projednán se všemi dotčenými subjekty včetně UČSZO a ČAZA, které sdružují majoritní počet licencovaných zoologických zahrad v ČR, považuje Ministerstvo životního prostředí předložený návrh vyhlášky ve vztahu k zákonu č. 162/2003 Sb. za neproblematický, nekonfliktní a ve smyslu výše uvedeného ho podporuje.

Vyhláška o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu se vztahuje i na další subjekty, nejen na zoologické zahrady. Tato vyhláška se vztahuje na všechny subjekty a činnosti, pro které nebyla vyhláškou výslovně upravena výjimka. Zejména se jedná, jak již bylo uvedeno výše, o zvířata chovaná:

- v zájmových chovech, a to jako druh zvířat vyžadující zvláštní péči podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat a vyhlášky č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči,
- jako zvířata hospodářská, a to za účelem obchodu s nimi, například podle § 13a zákona na ochranu zvířat, který upravuje zvláštní podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy při provozování živností.

Ustanovení § 28e zákona na ochranu zvířat s účinností od 1. ledna 2022 upravuje zajištění péče o zvíře v záchranném centru provozovaném podle zákona upravujícího obchodování s ohroženými druhy. Toto ustanovení se vztahuje na zvířata, na která se vztahuje zákon upravující obchodování s ohroženými druhy. Zřizování záchranných center je v kompetenci Ministerstva životního prostředí. Tato vyhláška a její požadavky se vztahují také

na chov zvířat (vybraných druhů šelem a lidoopů, kteří patří mezi ohrožené druhy) v záchraném centru. Pro záchraná centra neobsahuje tato vyhláška žádné výjimky.

K § 2 – Vymezení pojmů

Ustanovení § 2 vyhlášky vymezuje jednotlivé pojmy, které vyhláška používá, tak aby v praxi nevznikaly aplikační problémy. Je zde definován chovný prostor, vnitřní chovný prostor, venkovní chovný prostor, odstavný prostor, palanda, hamaka, podhrab a převis.

V praxi je pro označení těchto prostor používána celá řada pojmů, a to v závislosti na druhu zvířete, které je chováno, i v závislosti na jednotlivých chovatelích. Z tohoto důvodu byly zvoleny obecné pojmy tak, aby nemohlo dojít k záměně.

Vyhláška vymezuje pojem odstavný prostor. Činnosti uvedené v definici odstavného prostoru, mohou probíhat i jinde. Není povinnost tyto činnosti, např. zabezpečení zvířat v době podání krmiva, provádět pouze v prostoru, jehož jedinou funkcí je to, že je odstavný. Chovatelé mohou činnosti, které mají být prováděny v odstavném prostoru, provádět také v jiném vnitřním nebo venkovním chovném prostoru. V praxi se bude nejčastěji jednat o sousední výběh nebo ubikaci.

Povinnost mít k dispozici odstavný prostor uvedenou v § 3 odst. 1 písm. b) vyhlášky může chovatel splnit také tím, že má k dispozici jiný vnitřní nebo venkovní chovný prostor, který plní funkci odstavného prostoru.

Funkci odstavného prostoru nemůže naopak plnit např. zahrada u domu chovatele, která není chovným prostorem a nesplňuje podmínky na ohraničení chovného prostoru, které jsou ve vyhlášce stanoveny.

Odstavný prostor by měl být zkonstruovaný tak, aby se zvíře nemohlo v prostoru účinně schovávat a byla tak umožněna bezpečná aplikace léčiv distanční technikou při přítomnosti zvířete v jakémkoliv místě odstavného prostoru.

Palanda a hamaka představují vybavení, které je určeno k odpočinku zvířat. Zpravidla se jedná o vyvýšená místa v rámci chovného prostoru, která si zvíře volí buď ke spánku, k odpočinku, nebo jako určitou pozorovatelnou. Palanda je většinou dřevěná lavice, či dřevěný lehací prostor umístěný na kůlech, případně na stromech. Hamaka je látkový závěsný systém, umístěný v různých bezpečných výškách v chovném prostoru. Toto vybavení je používáno jak u šelem, tak lidoopů.

Definice podhrabu byla do vyhlášky stanovena za účelem určité nabídky možností, které chovatel má, aby zajistil chovný prostor před únikem v něm chovaných zvířat. Účelem podhrabu je zabránit zvířeti v tom, aby se podhrabalo pod plotem nebo jiným ohraničením. Specifika jednotlivých typů podhrabů jsou uvedena dále v ustanoveních upravujících podmínky chovu jednotlivých druhů zvířat. U některých druhů zvířat nejsou požadavky na podhraby stanoveny, neboť některé druhy zvířat nehrabou.

Dále vyhláška vymezuje pojem převis. Také účelem převisu je zabránit úniku chovaných zvířat. Na rozdíl od podhrabu, který je umístěn u dolní hrany ohraničení, je převis umístěn při horní hraně ohraničení. Převis vždy směřuje dovnitř do chovného prostoru, a to pod určitým úhlem směrem nahoru. Vyhláška vymezuje u jednotlivých druhů zvířat potřebnou šířku převisu. Šířkou převisu se rozumí šikmá vzdálenost od místa zlomu ohraničení (tedy místa připevnění převisu ke svislému ohraničení) k hornímu konci převisu.

V ustanoveních upravujících podmínky chovu jednotlivých druhů zvířat jsou stanoveny požadavky na výšku ohraničení chovného prostoru. Pokud je součástí ohraničení převis, tak se šířka převisu již k ohraničení nepřipočítává. Výška ohraničení se počítá od spodní hrany ohraničení po nejvyšší bod ohraničení. Nejvyšším bodem ohraničení může být i převis.

Ustanovení odstavce 2 vymezuje, jak se počítá šířka suchého příkopu a šířka vodního příkopu. U suchého příkopu se jedná vždy o horizontální vzdálenost mezi určitými body. Samotný příkop se může postupně svažovat, být tvořen terasami atd. U vodního příkopu se šířkou rozumí šířka vodní hladiny. Do šířky vodního příkopu se nepočítá např. část výběhu, která se postupně svažuje směrem k vodě, ale kde se nenachází vodní hladina.

Suchý příkop a vodní příkop musí být v případě chovu druhů zvířat, které jsou obratné a šplhají, ohraničeny stěnou, která neumožňuje zvířatům šplhat.

K § 3 – Obecné podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů

Ustanovení § 3 vyhlášky vymezuje obecné podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů. Jedná se o základní obecné podmínky, které jsou platné pro všechny druhy zvířat uvedené v této vyhlášce.

Základní podmínkou, na kterou je směřováno ustanovení § 3 odst. 1 písm. a), je poskytnout chovaným jedincům vybraných druhů šelem a lidoopů tak velký a přiměřeně vybavený prostor, ve kterém uspokojí přirozenou potřebu pohybu (horizontálně i vertikálně), ale i jiné etologické požadavky. Dostatek prostoru pro všechna zvířata je nutný proto, aby příliš malé společné teritorium nevyvolávalo u zvířat nepřiměřenou dominanci a agresivitu. Je tedy nutné v souladu s vědeckými poznatky a praktickými zkušenostmi odborníků na chov těchto zvířat připravit ideálně velké chovné prostory (plocha, případně objem chovného prostoru jsou uvedeny v ustanoveních upravujících podmínky chovu jednotlivých druhů zvířat) tak, aby zvířata měla dostatečně velký, ale i členitý prostor, který je vybízí nejen k chůzi, ale i k běhu, skokům, pohybu ve výšce, zároveň však umožňuje odpočinek, nerušený spánek a péči o sebe sama.

K uspokojení fyziologických a etologických potřeb chovaných zvířat je nutné obzvlášť pečlivě připravit vybavení jednotlivých ubikací, opět s ohledem na chovaný druh zvířete. Vhodné vybavení dokáže zabránit rozvoji stereotypního chování, nudě, stresu a z toho následně plynoucího utrpení. Problematika stereotypního chování se může týkat jak vybraných druhů šelem, tak lidoopů. Za příklad vhodného vybavení lze uvést namátkou u šelem vyvýšená místa k pozorování okolí, u medvědů bazén ke koupání a potápění, kmeny stromů, po kterých mohou zvířata přecházet nebo je přeskakovat, u lidoopů lana, na která se mohou zavěsit a houpat a další. Specifické typy vybavení, na které je kladen důraz, jsou vždy uvedeny v ustanoveních upravujících podmínky chovu pro jednotlivé druhy zvířat.

Chovné prostory musí být vybaveny tak, aby zvířatům poskytovaly podněty stimulující přirozené projevy chování, za které je nutné považovat u kočkovitých šelem například obrušování drápů a značkování chovného prostoru.

Součástí chovného prostoru má být přirozená bariéra („zástěna“, „terénní prvek“, uspořádání rostlin apod.) sloužící také k ochraně submisivního jedince nebo skupiny. Bariéru v prostoru lze využít např. při sestavování zvířat do skupin z jedinců, kteří na sebe nejsou navyklí, poslouží přirozeně zvířatům v době říje, zvířatům, u nichž se mohou projevit obranné reakce, protože pečují o svá mláďata, i při jiných negativních podnětech.

Je nutné odlišovat odstavňový prostor požadovaný v písmeni b) a chovný prostor pro oddělení zvířete požadovaný v písmeni c). Účel využití těchto prostor je odlišný.

Odstavný prostor slouží k dočasnému pobytu a zabezpečení zvířat v době veterinárního ošetření a léčby (míněna je časový úsek, kdy zvířeti poskytuje péči veterinární lékař nebo ošetřující osoba a jsou u zvířete přítomni), porodu mláďat a následné bezprostřední péče o ně, v době podávání krmiva, provádění úklidu, oprav nebo úprav prostor, ve kterých jsou zvířata trvale chována. Funkci odstavného prostoru může plnit také jiný vnitřní nebo venkovní chovný prostor.

Chovný prostor pro oddělení zvířete slouží k oddělení zvířete v době, kdy to vyžaduje jeho zdravotní stav, léčba (míněna je léčba v době, kdy u zvířete není zrovna přítomen veterinární lékař) nebo stádium biologické aktivity (říje). Do tohoto typu prostoru se mohou rovněž umísťovat zvířata izolovaná, nebo umístěná do karantény, to však při zachování požadavků vyplývajících pro izolaci a karanténu z veterinárního zákona. Do chovného prostoru pro oddělení zvířete je také možné krátkodobě (v řádu dní) umístit zvíře, které je dočasně (míněno po dobu několika dní) vystaveno agresivnímu chování jiných zvířat. K trvalému agresivnímu chování viz níže.

Chovný prostor pro oddělení zvířete nemusí mít chovatel, který chová pouze jedno zvíře.

Vyhláška nestanoví velikost ani odstavného prostoru, ani chovného prostoru pro oddělení zvířete. U odstavného prostoru není nutné stanovovat jeho velikost, jelikož je zvíře v takovém prostoru umístěno pouze krátkou dobu.

U chovného prostoru pro oddělení zvířete se jedná o prostor, který bude vymezen po konzultaci s ošetřujícím veterinárním lékařem (v době, kdy to vyžaduje zdravotní stav nebo léčba zvířete), nebo bude vymezen osobou odborně způsobilou (v případě určitého stádia biologické aktivity zvířete), a z hlediska rozměrů nemusí odpovídat rozměrům uvedeným u jednotlivých druhů zvířat v části druhé až osmé. K tomu blíže viz § 8 odst. 2 a § 9 odst. 2 vyhlášky.

Zdůrazňujeme, že ustanovení § 8 odst. 2 a § 9 odst. 2 vyhlášky stanoví výjimky pouze z požadavků na velikost a vybavení chovných prostor. Žádné výjimky nejsou stanoveny pro požadavky na konstrukci a zabezpečení chovných prostor.

Ustanovení § 3 odst. 1 písm. d) ukládá chovateli povinnost chovat odděleně zvířata, která se vyznačují trvalou nesnášenlivostí, nebo jsou sama vystavena trvalému agresivnímu chování jiných zvířat. Takto odděleně může být zvíře chováno poměrně dlouhou dobu, a to dokud se vyznačuje trvalou nesnášenlivostí, nebo je samo vystaveno trvalému agresivnímu chování jiných zvířat. Jestliže je zvíře chováno odděleně z těchto důvodů, musí chovatel při chovu takového zvířete splnit podmínky stanovené v části druhé až osmé vyhlášky. Takové zvíře nemůže být chováno v menších prostorech, než je stanoveno v ustanoveních upravujících podmínky chovu jednotlivých druhů zvířat, ani v prostorech uvedených v § 3 odst. 1 písm. b) nebo c) vyhlášky.

Jedním z projevů obranného chování je tvorba teritoria, které jeho vlastník nekompromisně brání před jinými příslušníky druhu, ale i jinými zvířaty, které považuje za vetřelce, člověka nevyjímaje. V zajetí je teritoriem výběh, klec, tzn. chovný prostor, ve kterém je zvíře drženo. Jelikož se nejedná o přirozené životní podmínky a velikost teritoria při chovu v zajetí zdaleka neodpovídá té ve volné přírodě, může se u zvířat objevit i netypické teritoriální chování, které ale musí chovatel předvídat (častější útoky zvířat mezi sebou, napadení osob pečujících apod.). Z toho důvodu musí mít chovatel více zvířat možnost zvířata, která se vyznačují trvalou nesnášenlivostí, nebo jsou sama vystavena trvalému agresivnímu chování jiných zvířat, od sebe oddělit. Je to jedno ze základních opatření, jak zachovat welfare nejen submisivního jedince, ale také agresora.

Vliv prostředí, ve kterém jsou zvířata držena, nelze podceňovat. Chovatelské prostředí má vytvořit optimální podmínky z hlediska bezpečnosti a hygieny. Z toho důvodu je nutné, aby chovatel měl přehled o tom, jak vypadá chovný prostor, ve kterém zvířata žijí. Bezpečnost prostředí zajistí preventivně chovatel tak, že bude v souladu s § 3 odst. 1 písm. e) pravidelně jedenkrát denně kontrolovat stav chovných prostor, včetně jeho zabezpečení, a vybavení, neobjeví-li na místě závady (uvolněné pletivo, porucha elektrického ohradníku, ostré předměty atd.), díky kterým by mohlo dojít k poranění zvířat a následnému úhynu, nebo jejich úniku. V případě zjištění závady musí chovatel zasáhnout nejen tím, že závadu odstraní, ale také tím, že neumožní, aby zvíře bylo z důvodu závadového stavu vybavení poškozeno na jeho zdraví. I k tomu může například posloužit oddělení zvířete do odstavného prostoru.

V rámci každodenní péče je potřeba, aby chovatel rovněž prohlédl zvířata a včas tak odhalil případné změny v jejich chování, známky alterace zdravotního stavu a kondice.

Řádné provedení prohlídky zvířat vybraných druhů šelem nebo lidoopů a zařízení umožní adekvátní osvětlení, proto je nutné, aby měl chovatel k dispozici stabilní nebo mobilní osvětlení, které mu prohlídku umožní v kteroukoliv denní i noční dobu. Tato povinnost je ukotvena v § 3 odst. 1 písm. f).

Důležitým požadavkem uvedeným v ustanovení § 3 odst. 1 písm. g) je požadavek na dostatečný přístup zvířat k dennímu světlu se střídáním dne a noci. Není možné chovat vybrané druhy šelem nebo lidoopy v místnosti bez oken a bez přirozeného přístupu denního světla. Vliv světla je jeden z důležitých aspektů dobrých životních podmínek zvířat. Jeho nedostatek negativně ovlivňuje zdravotní stav dospělých zvířat i mláďat (nedostatek vitamínu D a s tím související patologie). Světlo má přímý vliv na příjem potravy co do kvantity i frekvence příjmu, ovlivňuje možnost odpočinku a nerušeného plného spánku, a naopak také provádění běžných denních aktivit, které jsou důležité z pohledu fyziologického i etologického. Chovem zvířat v místnosti s okny, případně ve venkovním prostředí, bude zajištěn cirkadiánní rytmus důležitý pro zdraví zvířat a další vývoj mláďat. Požadavek přirozeného denního světla nelze plně nahradit umělým osvětlením.

Požadavek na přístup ke světlu se liší u jednotlivých zvířat podle jejich fyziologických potřeb. Medvěd v době zimního spánku nepotřebuje přístup ke světlu, ale právě naopak potřebuje tmavý brloh. Z tohoto důvodu vyhláška nestanoví přístup ke světlu jako bezvýjimečný požadavek, ale stanoví, že přístup ke světlu má být zajištěn tak, aby odpovídal fyziologickým potřebám zvířete.

Chovatelské prostředí má rovněž vytvořit optimální podmínky z hlediska hygieny, tj. chovatel musí zajistit pravidelný úklid chovných prostor a jejich okolí a jejich dostatečnou údržbu tak, jak uvádí § 3 odst. 1 písm. h). Samozřejmostí by měla být snadná čistitelnost prostor, povrchů, vybavení, v případě potřeby i dezinfikovatelnost materiálů. Není tím míněno prostředí přírodní (trávník, písek, hlína, dřevo, kmeny stromů), ale především umělé prostředí vnitřní, uměle zpevněné plochy, vybavení k podávání krmiva a vody.

Ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. i) musí být zvířatům dodávána potrava v dostatečném množství, vysoké kvalitě a odpovídajícího druhu, aby byl zajištěn jejich normální růst a dobrý zdravotní stav. Téměř všichni zástupci šelem jsou obligátní masožravci, existují však i výjimky (např. medvěd malajský, medvěd ušatý). Potrava lidoopů je pestrá, převážně rostlinná, musí však obsahovat i živočišnou složku. Konkrétní požadavky na krmení vybraných druhů šelem a lidoopů jsou uvedeny v ustanoveních § 4 a § 5.

Krmení i napájení má své náležitosti, kdy zvláště u krmení je důležité nejen jeho složení, množství, ale i hygienické podávání, které brání znečištění a rozvoji trávicích

problémů. S tímto souvisí vyhláškou stanovená povinnost pravidelného úklidu chovných prostor.

Ustanovení, že krmení vybraných druhů šelem nebo lidoopů je v souladu s fyziologickými potřebami zvířat, vychází z předpokladu, že krmivo živočišného původu a manipulace s ním splňuje podmínky stanovené jinými právními předpisy:

- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (veterinární zákon),
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2009 ze dne 13. července 2009 o uvádění na trh a používání krmiv, o změně nařízení (ES) č. 1831/2003 a o zrušení směrnice Rady 79/373/EHS, směrnice Komise 80/511/EHS, směrnice Rady 82/471/EHS, 83/228/EHS, 93/74/EHS, 93/113/ES a 96/25/ES a rozhodnutí Komise 2004/217/ES,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 ze dne 21. října 2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a o zrušení nařízení (ES) č. 1774/2002 (nařízení o vedlejších produktech živočišného původu),
- Prováděcí nařízení k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, konkrétně Nařízení komise (EU) č. 142/2011 ze dne 25. února 2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a provádí směrnice Rady 97/78/ES, pokud jde o určité vzorky a předměty osvobozené od veterinárních kontrol na hranici podle uvedené směrnice.

Ustanovení § 3 odst. 1 písm. j) připomíná fakt, že zvířata musí mít přístup k vodě, která neohrožuje jejich zdravotní stav. Způsob napájení řešen explicitně není, počítá se s více možnostmi nabízení napájecí vody - misky s vodou, jezírka, průtočná voda a podobně.

Je potřeba, aby zvířata měla zajištěný přístup k vodě. Nelze doporučit používání napájecích nádob, které může zvíře snadno převrhnout. Napájecí nádoba nemá být lehká, ale naopak těžká tak, aby ji zvíře nemohlo převrhnout. Vhodnější než používání misek a podobného vybavení je používání zabudovaných napáječek. Většinou jsou vhodnější napáječky, které musí doplňovat chovatel, nikoliv napáječky s automatickým doplňováním vody. Pokud napáječku doplňuje chovatel, může zjistit, že zvíře má například větší spotřebu vody než obvykle, což může být příznakem onemocnění zvířete.

Ustanovení § 3 odstavce 2 až 4 vyhlášky kladou důraz na zajištění bezpečnosti nejen samotného chovatele, případně osoby odborně způsobilé, ale myslí i na ochranu chovaného zvířete a jiných zvířat. Péče o chovaná zvířata je každodenní činností a s ohledem na původ a povahu šelem a lidoopů je nutno zohlednit bezpečnostní aspekty, se kterými se chovatel musí umět vypořádat. Na základě znalosti etologických poznatků ochranného a obranného chování jednotlivých druhů zvířat je základním opatřením oddělení zvířat do jiného prostoru, ať z důvodu úklidu prostor, nebo podávání krmení. Nemělo by tak dojít ke zbytečnému poranění osob, které o zvířata pečují.

Ustanovení odstavce 3 vyjmenovává druhy zvířat, které není nutné oddělovat při výše uvedených činnostech, jelikož na základě mnoholetých chovatelských zkušeností se dá konstatovat, že nevykazují takovou agresivitu a na osoby ošetřující neútočí.

Ustanovení § 3 odst. 3 písm. b) se vztahuje pouze na mláďata vybraných druhů šelem. V případě lidoopů v praxi nemůže nastat situace, že by dospělé zvíře opustilo výběh a ponechalo tam mláďe.

Do vyhlášky nebyla v § 3 odst. 3 doplněna otázka umělého odchovu. Toto již upravuje § 14a odst. 4 písm. b) zákona na ochranu zvířat:

„Zakazuje se u zvířat z řádu šelmy (Carnivora) uvedených v příloze k tomuto zákonu a jejich kříženců (dále jen „vybrané druhy šelem“) a u zvířat z řádu primáti (Primates) u čeledi lidoopi (Hominidae) (dále jen „lidoopi“) odebírání mláďat těchto zvířat od matky a jejich umělé dokrmování před odstavem, s výjimkou případů, kdy je to podle posouzení veterinárního lékaře nutné z důvodu zdravotního stavu matky nebo mláďat“.

Ustanovení odstavce 4 upravuje další výjimku ze zákazu přímo vstupovat ke zvířatům. Jedná se o případ, kdy je zvíře v celkové anestézii.

Ustanovení § 3 odst. 5 zakazuje křížení různých druhů z podčeledi velké kočky (*Pantherinae*) a křížení různých druhů z čeledi medvědovití (*Ursidae*). Dále toto ustanovení zakazuje křížení různých druhů z čeledi lidoopi (*Hominidae*). Zákaz křížení je podmínkou chovu zvířat vybraných druhů šelem nebo lidoopů.

Jedná se o problém tzv. hybridizace. Hybridizace je rozmnožování, ke kterému dochází spáření jedinců různých (příbuzných) druhů. Ačkoliv v chovu hospodářských zvířat je hybridizace důležitým nástrojem, v chovu volně žijících zvířat je nežádoucí, protože dochází ke splývání druhů a k degradaci genofondu. V přírodě někdy dochází k přirozené hybridizaci, především na okrajích areálů, jinak izolovaných druhů.

Takto vzniklí kříženci jsou často neplodní, či jsou neplodní jedinci v F1. [Poznamenáváme, že F1 GENERACE (první filiální) je první generace potomků, vzniká křížením (hybridizací) dvou jedinců z P generace (parenterální – rodičovská) za vzniku heterozygotů. Všichni příslušníci první filiální generace (F1) jsou v daném znaku stejní = uniformita F1 hybridů = zákon o uniformitě F1 generace (1. filiální = první generace potomků).] To by znamenalo, že společným znakem generace F1 těchto mezidruhových kříženců je neplodnost. Nicméně biologové uvádí, že ne u všech kříženců tomu tak je, a to představuje reálný problém. Z tohoto důvodu je nutné hybridizaci zakázat, aby v prostředí umělého odchovu k ní nedocházelo a nevznikali tak kříženci, u kterých by se v dalších generacích F2 a dál upevňovaly nechtěné znaky.

U kříženců velkých koček (např. tzv. liger, tigon) a medvědů mohou být někdy potomci nadále plodní. Z důvodů druhové ochrany křížence nelze vypouštět zpět do přírody.

K § 4 a § 5 – Požadavky na krmení vybraných druhů šelem a lidoopů

Ustanovení § 4 upravuje požadavky na krmení vybraných druhů šelem.

V odstavci 1 je stanoven zákaz krmit vybrané druhy šelem zmrzlým krmivem. Jednou rozmrazené krmivo se nesmí opakovaně zamrazit. Živou potravu lze zvířatům při chovu v lidské péči předkládat v odůvodněných případech, v souladu se zákonem na ochranu zvířat, a to zejména pokud je to nezbytné z důvodů zachování jejich zdraví a života.

Šelmy jsou masožravci a jejich krmení musí kromě masa obsahovat i kůže, srst a kosti. Jako prevenci obezity lze jednou za týden zařadit půst. Podle typu krmné dávky je vhodné krmnou dávku doplňovat o vitamíny a suplementy.

Výjimka ze zákazu krmit zvířata zmrzlým krmivem se vztahuje na enrichment – potravní obohacení. V rámci potravního obohacení lze zvířatům poskytovat i zmrzlé krmivo, které však nesmí v krmné dávce převažovat nad ostatním krmivem. Za potravní obohacení se považuje například kostka ledu se zamraženými rybami, kosti s masem, živé ryby a podobně.

Potravní enrichment je designován tak, aby poskytl zvířatům možnost použít přirozené potravní strategie v zajetí. Správné krmení by mělo zvířatům zajistit nejen vyvážený obsah živin, ale také možnost využití přirozeného potravního chování, které se skládá ze zaměření kořisti, ulovení, zabití, konzumace a případně zahrabání zbytku (Bashaw et al. 2003).

Předkládáním potravního obohacení u šelem a lidoopů je ovlivněna pohoda zvířat, přirozenou cestou dochází k redukci stereotypního, nežádoucího a agresivního chování. Je naopak podpořeno druhově specifické chování a zvířata se mohou věnovat aktivitám jako ve volné přírodě, např. sledování kořisti a ulovení, zahrabávání zbytků, monitoring teritoria a podobně.

Pro zvýšení úsilí věnovaného nalezení a zpracování potravy je potřeba využívat další způsoby, jak udělat potravu méně dostupnou, ať je to předkládání v různou denní dobu, pověšení na méně dostupná místa a jiné způsoby.

Ustanovení § 5 upravuje požadavky na krmení lidoopů.

Krmení je třeba gorilám předkládat nejméně třikrát denně; krmení je nutné rozptýlit po prostoru nebo v odůvodněných případech (např. individuální dieta, podání léčiv) krmit zvířata jednotlivě. Složení krmné dávky: okus (větvičky, výhonky, mladé a staré listy, květy), zelenina, granule s vysokým obsahem vlákniny; minimum ovoce, bez mléčných a živočišných produktů.

Krmení je třeba šimpanzům předkládat nejméně třikrát denně; krmení je nutné rozptýlit po prostoru nebo v odůvodněných případech (např. individuální dieta, podání léčiv) krmit zvířata jednotlivě. Složení krmné dávky: zelenina, okus (větvičky, výhonky, mladé a staré listy, květy), živočišná složka (hmyz, vařená vejce, maso), ovoce (jen omezeně); bez mléčných výrobků.

Krmení je třeba orangutanům předkládat nejméně třikrát denně; krmení je nutné rozptýlit po prostoru nebo v odůvodněných případech (např. individuální dieta, podání léčiv) krmit zvířata jednotlivě. Složení krmné dávky: okus (větvičky, výhonky, mladé a staré listy, květy), zelenina, ovoce, semena, ořechy; bez mléčných výrobků.

Součástí krmné dávky pro orangutany může být také minimální podíl živočišné složky, např. vařená vejce nebo hmyz. Určitý podíl živočišné složky nemá být pravidelnou součástí krmné dávky. Živočišná složka má být podávána pouze ve formě enrichmentu. Vyhláška nezakazuje, aby chovatel podával orangutanům krmnou dávku s určitým podílem živočišné složky, nestanoví ale výslovně povinnost orangutanům živočišnou složku v potravě poskytovat.

K § 6 – Obecné požadavky na chovné prostory pro chov vybraných druhů šelem a lidoopů a jejich vybavení

Ustanovení § 6 vyhlášky vymezuje obecné požadavky na chovné prostory pro chov vybraných druhů šelem a lidoopů a jejich vybavení. Jedná se o základní obecné požadavky, které jsou platné pro všechny druhy zvířat uvedené v této vyhlášce.

Vybrané druhy šelem a lidoopi chovaní v České republice, buď v zoologických zahradách, v soukromých chovech a podobně, jsou zvířata, která se narodila převážně v lidské péči, a jejich životní návyky jsou již do určité míry změněny. Zároveň však platí, že tato zvířata neztratila nic ze své genetické výbavy, a proto mají přirozené potřeby jako zvířata ve volné přírodě, které je potřeba v rámci chovu v zajetí co nejvhodněji uspokojit. Jelikož se jedná o specifické druhy zvířat, mají zvýšené nároky nejen na samotné chovatelské prostředí (zařízení pro jejich chov, vybavení), ale i na vysokou odbornou úroveň lidí, kteří o ně pečují.

Bez splnění těchto dvou základních premis nemůže být chov těchto druhů zvířat zcela v pořádku a v souladu s potřebami zvířat.

I u těchto druhů zvířat platí tvrzení FAWC (Farm Animal Welfare Council): cílem dosažení životní pohody (welfare) v chovech zvířat je snaha o vytvoření takových podmínek, které by zajišťovaly:

1. odstranění hladu a žízně;
2. odstranění příčin nepohody;
3. odstranění příčin vzniku bolesti, zranění, nemoci;
4. možnost projevů přirozeného chování;
5. odstranění příčin strachu a deprese.

Zvířata chovaná v lidské péči musí mít možnost v rámci svého prostředí, kde jsou držena, najít si místo, které jim vyhovuje z pohledu klimatického, místo, kde se budou cítit bezpečně a přirozeně.

Dodržení ustanovení § 6 odst. 1 vyhlášky přispěje chovaným zvířatům k zachování jejich biologických funkcí a zajištění biologických potřeb, pokud budou dodrženy požadavky na jejich prostorové nároky, nároky na mikroklima a další podmínky materiálního i nemateriálního charakteru potřebné k zajištění jejich pohody.

Jak je konstatováno v publikaci „Základy zoohygieny chovu zvířat v zoologických zahradách“, Pavel Novák, Gabriela Malá, Miloslav Šoch, Ivan Příklad, vydal VÚŽV Praha, v. v. i. a ZF JU České Budějovice, 2015, je nezbytné zejména

- zvířatům vytvářet předpoklady pro uspokojování jejich biologických potřeb (příjem potravy, rozmnožování, péče o srst, hra aj.) a zabránit jejich stresu, nudit a vzniku stereotypií vybavením chovných prostor (úkryty, kmeny, větve, pohyblivé pomůcky apod.),
- při volbě velikosti plochy pro chov prostory přiměřeně zvětšit při potřebách vycházejících z prostorových nároků např. rostoucího jedince; u skupin přihlídnout k fyziologické agresivitě zvířat, která může být vázána na stadium pohlavního cyklu, ochranu mláďat apod.; v takových případech je třeba zvířata vizuálně, zvukově nebo prostorově oddělit;
- zvířata žijící samotářsky by měla být chována individuálně (prevence stresu z neustálé přítomnosti partnera), zatímco zvířata žijící v societách by neměla být chována izolovaně (ochrana před frustrací);
- při úpravě chovných prostor brát v úvahu, vedle dále uvedených hledisek, především zajištění přirozené funkce pohybového aparátu, behaviorální termoregulaci u ektotermních živočichů s ohledem na velikost a vývojové stadium jedince;
- u druhů z chladných oblastí zabezpečit možnosti ochlazení, naopak druhy z tropického pásma by měly mít zajištěno požadované teplotně-vlhkostní klima;
- stromové druhy zvířat musejí mít ve výběhu větve, dřevěné či kovové tyče, provazy, umístěné tak, aby umožňovaly přirozený pohyb zvířat, pro něž je pohyb po zemi nepřirozený a musejí se přidržovat alespoň jednou nohou větve;
- při zřizování prostor pro zvířata je nutné zvážit vhodnost používaného materiálu (vyloučení možnosti poranění, toxicity povrchové úpravy, případně vzniku elektrostatického náboje); jako podestýlka nebo podkladový materiál může být použit pouze netoxický, podle možností co nejméně prašný, vlhkost absorbující materiál, který není zdrojem původců nebo příčinou onemocnění (dráždění povrchu těla, požíráání nevhodné podestýlky apod.), větrání by mělo zabezpečit výměnu vzduchu a udržení podmínek mikroklimatu, zejména požadované vlhkosti;
- prostory pro zvířata včetně jejich úkrytů by měly být snadno přístupné a čistitelné;
- krmení by mělo odpovídat druhu zvířete a dostupnosti vhodného druhu potravy, krmná zařízení by měla být snadno dostupná pro zvíře i pro obsluhu, včetně zajištění bezpečnosti, a měla by být udržována v čistotě;
- napájení, případně koupání, množství a teplota vody se obvykle řídí dle ročního období...;

- délka doby, intenzita osvětlení a spektrum světla by měly odpovídat oblasti výskytu a etologii daného druhu;
- před vypuštěním do travnatých výběhů je nutné zvířata odčervit.

Vyhláška požaduje v ustanovení § 6 odst. 1 písm. a), aby chovné prostory byly čistitelné. Vyhláška záměrně neupravuje provádění desinfekce, dezinfekce a deratizace chovných prostor, protože toto je již upraveno jinými právními předpisy.

Ustanovení § 5j zákona na ochranu zvířat stanoví základní povinnosti a pravidla při provádění deratizace, a vztahuje se jak na běžnou deratizaci, tak na speciální ochrannou deratizaci.

Problematiku ochranné desinfekce, dezinfekce a deratizace (DDD) upravuje kromě jiného zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, a to v § 55 a následujících.

Z ustanovení § 55 zákona o ochraně veřejného zdraví citujeme:

„Ochrannou dezinfekcí, dezinfekcí a deratizací je činnost směřující k ochraně zdraví fyzických osob a k ochraně životních a pracovních podmínek před původci a přenašeči infekčních onemocnění, škodlivými a epidemiologicky významnými členovci, hlodavci a dalšími živočichy.

Člení se na

- a) běžnou ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci, která jako součást čištění a běžných technologických a pracovních postupů směřuje k předcházení vzniku infekčních onemocnění a výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů,*
- b) speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci, kterou je odborná činnost cílená na likvidaci původců a přenašečů infekčních onemocnění a zvýšeného výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů.“*

Z ustanovení § 57 tohoto zákona dále citujeme:

„(1) Běžnou ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci je povinna podle potřeby provádět každá osoba, a to jako součást čištění a běžných technologických a pracovních postupů.

(2) Speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci je povinna podle potřeby ve své provozovně zajistit každá fyzická osoba, která je podnikatelem, právnická osoba a každá osoba při likvidaci původců nákaz, při zvýšeném výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců, hlodavců a dalších živočichů. Jde-li o obytné místnosti, pobytové místnosti a nebytové prostory nesloužící k podnikání, má povinnost podle věty první vlastník nemovitosti nebo společenství vlastníků a u nemovitosti v majetku České republiky organizační složka státu nebo příspěvková organizace, které přísluší hospodaření s ní.“

Chovné prostory zajišťující správné provozování chovu musí umožňovat snadnou přístupnost pro chovatele zajišťujícího každodenní péči o zvířata a jejich pohodu, ale současně i možnost přístupu a bezpečného provedení kontroly ze strany orgánů ochrany zvířat. Vybavení chovných prostor nesmí být umístěno tak, aby bránilo zvířeti tyto prostory řádně využívat.

Jestliže budou prostory konstruovány tak, aby umožnily kontrolu ze strany orgánů ochrany zvířat, automaticky tím budou fyzicky moci provést kontrolu i další orgány, např. orgány vykonávající státní správu podle zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy). Oprávnění dalších orgánů provádět kontroly ale řeší jiné právní předpisy.

Povrch prostor pro zvířata musí být takový, aby zvířatům nezpůsobil poranění. Chov zvířat v takových prostorech, ve kterých použitý povrch způsobuje zvířatům poranění, by byl

považován za chov v nevhodných podmínkách. Jednalo by se o porušení zákona na ochranu zvířat. Podle § 4 odst. 1 písm. l) zákona na ochranu zvířat se za týrání považuje chovat, zejména rozmnožovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení. Za vhodný povrch v prostorech pro zvířata nelze považovat např. ostrý štěrk, který způsobuje snadné poranění spodních plosek tlap.

Problematiku úkrytu upravuje § 6 odst. 2 a 3 vyhlášky. Úkryt musí být zvířeti k dispozici vždy. Pokud nemá zvíře k dispozici vnitřní chovný prostor, musí být úkryt takový, aby chránil zvíře před nepříznivými podmínkami (úkryt uvedený v odstavci 3). Pokud má zvíře k dispozici vnitřní chovný prostor, nemusí úkryt poskytovat ochranu před nepříznivými podmínkami (úkryt uvedený v odstavci 2).

Vnitřní prostor je úkrytem sám o sobě. Ve vnitřním chovném prostoru úkryty být nemusí.

Část druhá až sedmá v řadě případů dělí zvířata na zvířata chladných oblastí a zvířata teplých oblastí. Zvířata chladných oblastí nemusí mít k dispozici vnitřní chovné prostory (s výjimkou případů uvedených ve vyhlášce a souvisejících se zamrzlým vodním příkopem). Zvířata chladných oblastí mohou být chována pouze ve venkovních chovných prostorech, a to včetně doby, kdy rodí mláďata a pečují o ně. Zvířata ale musí mít ve venkovním chovném prostoru možnost úkrytu.

Chovatel vybraných druhů šelem nebo lidoopů musí zajistit, aby zvířata měla přístup do vnitřního chovného prostoru nebo aby měla v chovných prostorech k dispozici úkryt. Úkryt má být zkonstruován a udržován tak, aby chránil zvířata před nepříznivými povětrnostními podmínkami, zejména před větrem, přímým slunečním světlem, srážkami, horkem, chladem a vlhkostí. Úkryt a jeho konstrukce má odpovídat požadavkům jednotlivých druhů zvířat.

Úkryt musí mít k dispozici všechna chladnomilná zvířata, u kterých vyhláška výslovně neukládá povinnost, aby měla k dispozici vnitřní chovné prostory.

V ustanoveních o jednotlivých druzích zvířat je úkryt uveden tam, kde má nějaká specifikum. Specifikem je například to, že u některých druhů zvířat musí být samostatný úkryt pro každé chované zvíře. Úkryt pro každé zvíře je výslovně uveden u tygra ussurijského, u levhartů chladných oblastí a irbisů, pumy americké, rysa ostrovida a vlka obecného.

Vyhláška v § 6 odst. 4 nestanoví, jak konkrétně má vypadat písemná informace o zákazu vstupu osob odlišných chovatele a jím pověřených osob, která má být umístěna na vstupu do vnitřních chovných prostor a venkovních chovných prostor. Není stanovena velikost, barva ani přesný text, který má být na ceduli uveden. Chovatelům je ponechána možnost sladit tuto informaci graficky s ostatními grafickými informacemi, které ve svém zařízení používá.

Ustanovení § 6 odst. 5 bylo do vyhlášky zařazeno na základě připomínek uplatněných v meziresortním připomínkovém řízení a reaguje na problematiku fakt, že někteří chovatelé chovají vybrané druhy šelem v bytě jako své domácí mazlíčky nebo je venčí na své zahradě, která je oplocená běžným způsobem, který je pro šelmu naprosto nedostatečný.

K § 7 – Požadavky na ohraničení chovného prostoru pro chov vybraných druhů šelem a lidoopů

Ustanovení § 7 odst. 1 stanoví obecné požadavky na ohraničení chovného prostoru. Materiál použitý na ohraničení musí být tak pevný, a tak odolný, aby zvířata z chovného prostoru nemohla uniknout. V této souvislosti je nutná také pravidelná kontrola a údržba ohraničení chovného prostoru. Chovné prostory nesmí být ohraničeny pouze elektrickým ohradníkem.

Chov druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči je možný pouze na základě povolení, které vydává ve správním řízení krajská veterinární správa (viz § 13 odst. 5 a následující zákona na ochranu zvířat). Krajská veterinární správa uvedené povolení neudělí, pokud v konkrétním případě zjistí, že pro určitý druh zvířete není ohraničení chovného prostoru, které chovatel zřídil, dostatečné.

Pracovní skupina diskutovala to, zda je možné ve vyhlášce upravit sílu mříží a dalších ve vyhlášce zmiňovaných materiálů, a dospěla k závěru, že taková obecná právní úprava není možná. U mříží záleží nejen na síle jednotlivého prutu, ale také na hustotě prutů (horizontální i vertikální) a celkové velikosti mříže. Dále například u skla záleží nejen na tloušťce skla, ale také na jeho uchycení a velikosti skleněné plochy. V praxi by kvalita a odolnost jednotlivých materiálů měla být řešena již s projektantem ve fázi přípravy budování zařízení, a to v závislosti na parametrech konkrétního budovaného zařízení.

V ustanovení § 7 odst. 2 se jedná o požadavek na dvojité ohraničení, popřípadě dvojité oplocení. Ohraničen nebo oplocen musí být prostor, ve kterém je zvíře chováno, což bude klec, výběh apod. Ohraničen musí být ale také areál, ve kterém je klec, výběh a podobně umístěna. Náležitě zabezpečena musí být také přístupová místa do areálu, např. vstupy pro chovatele, pro zaměstnance, pro návštěvníky. Účelem takového zabezpečení je, aby se nikdo nemohl neoprávněně dostat do areálu, ve kterém jsou zvířata chována, do blízkosti zvířat. Přístup návštěvníků, např. do zoologické zahrady, v souladu s návštěvním řádem se nepovažuje za neoprávněný vstup.

Ohraničení areálu má sloužit také jako druhá bariéra pro zabránění případnému úniku chovaných zvířat. Ohraničení areálu (druhá bariéra) nemusí splňovat podmínky na ohraničení chovných prostor, které jsou uvedeny v ustanoveních vyhlášky upravujících podmínky chovu pro jednotlivé druhy zvířat. Zároveň ale nesmí být snadno překonatelné.

Elektrický ohradník v kombinaci s jedním dalším typem ohraničení (oplocení) se nepovažuje za dvojité oplocení. Ohraničení areálu, ve kterém jsou umístěny chovné prostory, pouze elektrickým ohradníkem se nepovažuje za dostatečné ohraničení.

Ustanovení § 7 odst. 3 se zabývá problematikou ohraničení chovného prostoru a použití elektrického ohradníku, zejména tím, kdy ohradník povinný je a kdy není. U vybraných druhů šelem a lidoopů nelze nikdy dostatečně zabezpečit chovné zařízení instalací pouze elektrického ohradníku. Elektrický ohradník se používá ke zvýšení účinnosti ohraničení. Kromě elektrického ohradníku musí být chovný prostor zabezpečen i dalším ohraničením (oplocením). Jakýkoliv typ ohraničení uvedený v části druhé až osmé lze doplnit elektrickým ohradníkem. Chovatel tedy může k zabezpečení použít elektrický ohradník i tehdy, když mu to vyhláška výslovně neukládá. Uvedené ustanovení řeší také záložní napájení elektrického ohradníku.

K § 8 – Požadavky na velikost a vybavení chovných prostor pro chov vybraných druhů šelem

Ustanovení § 8 odst. 1 řeší, na jaká zvířata se požadované rozměry prostor vztahují. Rozměry prostor požadované v části druhé až sedmé se vztahují na:

- dospělá zvířata, nebo
- mláďata, která jsou chována odděleně od dospělých zvířat. Taková situace by ale měla být naprosto výjimečná a náležitě odůvodněná. Mláďata je nutné chovat společně s dospělými zvířaty, aby proběhla jejich socializace. Mláďata se musí socializovat prostřednictvím kontaktu s příslušníky svého druhu, nikoliv prostřednictvím kontaktu s člověkem.

Z ustanovení § 14a odst. 4 písm. a) a b) zákona na ochranu zvířat citujeme:
„Zakazuje se u zvířat z řádu šelmy (Carnivora) uvedených v příloze k tomuto zákonu a jejich kříženců (dále jen „vybrané druhy šelem“) a u zvířat z řádu primátů (Primates) u čeledi lidoopi (Hominidae) (dále jen „lidoopi“)

a) umožnit fyzický kontakt se zvířaty osobám odlišným od chovatele, s výjimkou veterinárního lékaře, osoby provádějící odchyt a přepravu zvířat, osoby blízké²⁷⁾ chovateli nebo zaměstnance chovatele,

b) odebírání mláďat těchto zvířat od matky a jejich umělé dokrmování před odstavem, s výjimkou případů, kdy je to podle posouzení veterinárního lékaře nutné z důvodu zdravotního stavu matky nebo mláďat,“.

Jestliže jsou mláďata chována společně s rodiči, musí být pro jejich chov prostor o velikosti, který je stanoven pro jejich matku. Při narození mláďat není nutné zvětšovat chovné prostory. Toto platí v případě vybraných druhů šelem pro zvířata do věku 2,5 roku. Poté, co zvířata dosáhnou věku 2,5 roku, musí mít každé zvíře k dispozici prostor o velikosti stanovené vyhláškou.

K odstavci 2 viz odůvodnění k § 3 odst. 1 písm. c).

Odstavec 3 reaguje na skutečnost, že rozměry chovných prostor pro chov zvířat jsou v jednotlivých ustanoveních vyhlášky upraveny v m². Pracovní skupina diskutovala, zda je možné ve vyhlášce stanovit minimální délku nejkratší strany chovného zařízení tak, aby nemohl být chovný prostor například příliš úzký. Vzhledem k tomu, že chovné prostory nemají vždy tvar obdélníku nebo čtverce, ale často mají velmi nepravidelný tvar nebo téměř tvar kruhu, dospěla pracovní skupina k závěru, že délku nejkratší strany chovného prostoru nelze stanovit.

V praxi by příliš úzké chovné prostory byly považovány za prostory v rozporu s vyhláškou, neboť by neumožňovaly volnost pohybu zvířete v souladu s jeho biologickými a etologickými potřebami. Do příliš úzkých prostor by také nebylo možné umístit vyhláškou požadované vybavení chovných prostor.

Odstavec 3 se vztahuje na vnitřní chovné prostory i na venkovní chovné prostory.

Odstavec 4 reaguje na skutečnost, že rozměry vodní plochy pro zvířata jsou v jednotlivých ustanoveních vyhlášky upraveny v m². Pracovní skupina diskutovala, zda je možné ve vyhlášce stanovit minimální délku nejkratší strany vodní plochy tak, aby nemohla být vodní plocha například příliš úzká. Vzhledem k tomu, že vodní plochy nemají vždy tvar obdélníku nebo čtverce, ale často mají velmi nepravidelný tvar, dospěla pracovní skupina k závěru, že délku nejkratší strany vodní plochy nelze stanovit. Vodní plocha musí být konstruována tak, aby ji zvíře skutečně mohlo využívat. U lidoopů obdobné ustanovení není upraveno, protože lidoopi neumí plavat.

K § 9 – Požadavky na velikost a vybavení chovných prostor pro chov lidoopů

Konkrétní podmínky chovu lidoopů upravuje část osmá této vyhlášky. Jedná se o konkrétní požadavky na konstrukci, zabezpečení, velikost a vybavení prostor a podmínky ustájení lidoopů.

Ustanovení § 9 odst. 1 řeší, na jaká zvířata se požadované rozměry prostor vztahují. Rozměry prostor požadované v části osmé se vztahují na:

- dospělá zvířata, nebo
- mláďata, která jsou chována odděleně od dospělých zvířat.

Jestliže jsou mláďata chována společně s rodiči, musí být pro jejich chov prostor o velikosti, který je stanoven pro jejich matku. Při narození mláďat není nutné zvětšovat chovné prostory. Toto platí v případě lidoopů pro zvířata do věku 10 let. Poté, co zvířata dosáhnou věku 10 let, musí mít každé zvíře k dispozici prostor o velikosti stanovené vyhláškou. Blíže viz odůvodnění k § 8.

K odstavci 2 viz odůvodnění k § 3 odst. 1 písm. c).

Odstavec 3 reaguje na skutečnost, že rozměry chovných prostor pro chov zvířat jsou v jednotlivých ustanoveních vyhlášky upraveny v m² nebo v m³. K § 9 odst. 3 viz dále odůvodnění k § 8 odst. 3.

Pokud je prostor určen objemem, tak výběh musí být vybaven tak, aby zvířata mohla prostor adekvátně do výšky využít. Chovatelé například pro zvířata staví různé prolézací hrady a podobné konstrukce ke šplhání, vybavují prostory palandami a hamakami.

Obecně k části druhé až osmé

Konkrétní podmínky chovu vybraných druhů šelem upravují části druhá až sedmá této vyhlášky. Jedná se o konkrétní požadavky na konstrukci, zabezpečení, velikost a vybavení prostor, nebo podmínky ustájení vybraných druhů šelem.

Konkrétní podmínky chovu lidoopů upravuje část osmá této vyhlášky. Jedná se o konkrétní požadavky na konstrukci, zabezpečení, velikost a vybavení prostor a podmínky ustájení lidoopů.

Části druhá až osmá upravují, jaké konkrétní formy ohraničení chovného prostoru lze u daného druhu zvířete použít. Chovatel musí použít minimálně jednu formu ohraničení chovného prostoru uvedenou v příslušném ustanovení vyhlášky (k požadavku na dvojité ohraničení viz výše). Formy ohraničení vyhláška stanoví alternativně (je použito slovo „nebo“). Jednotlivé formy ohraničení lze také kombinovat. Chovatel může použít jednu nebo i více forem ohraničení. Ke kombinaci ohraničení s elektrickým ohradníkem viz výše.

Části druhá až osmá také výslovně upravují, kdy musí být ohraničení doplněno podhrabem, elektrickým ohradníkem nebo převisem. V takovém případě vyhláška také specifikuje, jak má podhrab, elektrický ohradník nebo převis vypadat. Tyto požadavky jsou upraveny rozdílně u jednotlivých druhů zvířat, podle jejich biologických a etologických specifíků. Některá zvířata ráda hrabou, jiná ne. Některá zvířata jsou schopná lézt po pletivu, jiná ne. Některá zvířata skáčou daleko nebo vysoko, jiná ne.

V jednotlivých ustanoveních je u některých druhů zvířat uvedeno, že elektrický ohradník musí být umístěn při horní hraně ohraničení. Neznačená to, že ohradník musí být přesně na horní hraně ohraničení. Ohradník může být umístěn i v určité vzdálenosti pod horní hranou ohraničení (počítáno v centimetrech, nikoliv v metrech).

Na základě výše uvedených specifíků také vyhláška u různých druhů zvířat upravuje:

- pouze nahoře uzavřené výběhy (venkovní chovné prostory),
- nahoře uzavřené výběhy nebo nahoře otevřené výběhy (venkovní chovné prostory),
- pouze nahoře otevřené výběhy (venkovní chovné prostory).

Vyhláška rozlišuje nahoře uzavřené výběhy a nahoře otevřené výběhy u zvířat, která dobře šplhají ve výškách nebo dobře skáčou. V případě nahoře otevřeného výběhu je kolem plotu de facto bezpečnostní koridor, kam zvíře zpravidla nevstupuje a kde nemůže pobývat ve výškách. U ohraničení musí být vysekaný koridor, který zvířeti neumožní opustit výběh. Tato

zóna kolem ohraničení výrazně redukuje zvířetem využitelnou plochu, oproti nahoře uzavřenému výběhu, kde k takové redukci využitelné plochy nedochází. Z tohoto důvodu jsou ve vyhlášce u nahoře uzavřených výběhů uvedeny menší rozměry prostor než u nahoře otevřených výběhů.

V praxi se v České republice nahoře otevřené výběhy, např. u levhartů chladných oblastí a irbisů, používají minimálně z důvodu rizika úniku zvířete. Nicméně vyhláška připouští i možnost budování takových výběhů a možnost rizika úniku zvířete kompenzuje právě větší plocha takových výběhů. V zahraničí existují i chovy s nahoře otevřeným výběhem, které v praxi fungují tak, aby zvíře neuniklo.

Pokud vyhláška u některých druhů zvířat upravuje pouze nahoře otevřené chovné prostory, neznamená to, že by chovatel nemohl takové zvíře chovat také v nahoře uzavřeném chovném prostoru. Nahoře uzavřený chovný prostor by v případě zvířat, u kterých není výslovně upraven, musel splňovat stejné parametry ohraničení a mít stejnou minimální velikost jako nahoře otevřený chovný prostor.

U zvířat, která jsou schopná daleko skákat, vyhláška upravuje také vzdálenost vnitřního vybavení výběhu od ohraničení. Jedná se například o to, aby poblíž ohraničení neměla zvířata k dispozici vybavení, ze kterého by snadno mohla přeskočit ohraničení. V takovém případě by ohraničení, i když by splňovalo podmínky stanovené vyhláškou, k zabezpečení zvířete nemohlo postačovat.

Některé druhy zvířat mohou být zabezpečeny také vodním příkopem, u kterého je vnější stěna určité výšky (výšku stanoví ustanovení upravující podmínky chovu pro jednotlivé druhy zvířat). Tato stěna navazující na vodní příkop může být nižší, než je tomu například u pevných stěn bez vodního příkopu. Zvíře, které k ohraničení připlave, se z vody nedokáže odrazit, aby ohraničení překonalo. Specifická situace ale může nastat v zimě, kdy vodní příkop zamrzne. Zvíře by se po ledu mohlo snadno dostat až k ohraničení, a překonat ho. Pokud výška ohraničení nad ledem není taková, jaká je stanovena v ustanoveních upravujících podmínky chovu pro jednotlivé druhy zvířat, nesmí chovatel zvíře pustit do venkovního chovného prostoru, když je vodní příkop zamrzlý.

Pokud chovatel chová zvířata ve výběhu ohraničeném vodním příkopem, může zjistit to, že voda zamrzá, ještě v době, kdy se po ledu nedá chodit. Voda se pak může například včas vypustit, mohou být připraveny technické prostředky pro zvýšení teploty na hladině vody - např. prouděním teplejší vody třeba ode dna příkopu (i proto musí být příkop dostatečně hluboký a mít dostatečnou tepelnou kapacitu). Umístění zvířat do vnitřních chovných prostor nebo do jiného výběhu tedy nemusí být jediným řešením toho, že vodní příkop může zamrznout a ohraničení nad vodním příkopem by pak nemuselo být dostatečné.

Části druhá až sedmá v řadě případů dělí zvířata na zvířata chladných oblastí a zvířata teplých oblastí. Zvířata chladných oblastí nemusí mít k dispozici vnitřní chovné prostory. Zvířata chladných oblastí mohou být chována pouze ve venkovních chovných prostorech, a to včetně doby, kdy rodí mláďata a pečují o ně. Zvířata ale musí mít i ve venkovním chovném prostoru možnost úkrytu. Toto plyne z § 6 odst. 1 písm. c) a § 6 odst. 2 a 3 vyhlášky.

U zvířat z chladných oblastí, u nichž je třeba ochlazení, stanoví vyhláška povinnost, aby zvířata měla k dispozici vodní plochu. Ochlazení zvířat zabezpečuje tato vodní plocha, proto vyhláška výslovně neupravuje požadavky na ochlazení zvířat. Ochlazení zvířat také vyhláška upravuje tím, že obsahuje možnost podávání zmrzlého krmiva a požadavek na možnost přístupu zvířete do úkrytu (do stínu). Klimatizované prostory pro zvířata se v praxi nevyskytují.

Některé druhy zvířat je žádoucí chovat jednotlivě, jiné druhy zvířat je žádoucí chovat ve skupinách. Vyhláška nicméně nestanoví povinnost chovat určitý minimální počet zvířat. Může být problematické a pro zvířata nevhodné doplnit ke stávajícímu zvířeti zvíře nové, většinou mladé. Cílem vyhlášky není nutit chovatele, aby choval určité minimální počty zvířat. Nicméně tam, kde je žádoucí, aby bylo zvířat chováno více, stanoví vyhláška minimální prostor shodný pro jedno nebo dvě zvířata, nebo také pro jedno nebo až čtyři zvířata.

Stanovení určitého minimálního počtu chovaných zvířat by mohlo přinášet problémy i chovatelům, kteří budou muset postupně ukončovat chov vybraných druhů šelem nebo lidoopů. V této souvislosti znova připomínáme nová ustanovení zákona na ochranu zvířat. Z § 14a odst. 5 zákona na ochranu zvířat citujeme (znění účinné od 1. 1. 2022):

„U zvířat uvedených v odstavci 4 se dále zakazuje jejich

a) rozmnožování, s výjimkou rozmnožování v rámci chovu v zoologické zahradě s platnou licenci podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a chovu provozovaného za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny,
b) přesun ze zahraničí na území České republiky, s výjimkou přesunu za účelem chovu v zoologické zahradě s platnou licenci podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad.“

I zvířata, která je žádoucí chovat ve skupinách, je nutné někdy od skupiny oddělit a chovat zvíře samostatně. To může být nutné např. z důvodu zdravotního stavu zvířete nebo z důvodu, že zvíře opakovaně napadá ostatní členy skupiny nebo je jimi opakovaně napadáno. K tomu viz § 3 odst. 1 písm. c) a d) vyhlášky.

Podmínky chovu zvířat jsou upraveny v části druhé až osmé na základě činnosti pracovní skupiny, která vycházela z dlouholetých praktických zkušeností s chovem uvedených druhů zvířat.

Vyhláška se vztahuje také na křížence. Do budoucna vyhláška obsahuje zákaz křížení v ustanovení § 3 odst. 5. Toto ustanovení uvádí: „Je zakázáno křížení jedinců různých druhů z podčeledi velké kočky (*Pantherinae*). Je zakázáno křížení jedinců různých druhů z čeledi medvědovitých (*Ursidae*). Je zakázáno křížení jedinců různých druhů z čeledi lidoopi (*Hominidae*)“. Nicméně v současné době je možné, že se v chovech vyskytují i kříženci, a proto je i pro ně nutné stanovit podmínky chovu.

Lvi jsou často kříženi s tygry (většinou sibiřským nebo bengálským), vznikají kříženci, kterým se říká ligeři a tioni (anglické složeniny slov „tiger“ a „lion“ – první část zkratky značí vždy živočišný druh samce, druhá značí druh samice). Lvi byli také kříženi s levharty a jaguáry, tyto jedinci se nazývali leponi a jaglioni.

Ligr (též psáno liger) je kříženec mezi samcem lva a samicí tygra.

Tigon je kříženec tygřího samce (*Panthera tigris*) a lvice (*Panthera leo*). V přírodě se tyto kříženci nevyskytují, neboť areály výskytu obou druhů se nepřekrývají. Tioni se občas vyskytnou v zoologických zahradách, ať už jako výsledek úmyslného či neúmyslného křížení.

Liliger je kříženec mezi samcem lva (*Panthera leo*) a samicí ligera (*Panthera leo* × *Panthera tigris*). Liligery se podařilo odchovat například v novosibiřské zoo.

Na všechny křížence tygrů s tygry nebo křížence tygrů s jinými kočkovitými šelmami se vztahuje § 11.

Jestliže dojde ke zkřížení tygra se lvem, bude se kříženec chovat podle § 11. Ustanovení § 12 se vztahuje na všechny lvy, kteří nejsou křížení s jinou kočkovitou šelmou.

Obdobně k § 13 a § 14. O křížencích levhartů nelze hovořit zároveň v ustanovení § 13 a § 14. Nebylo by pak jasné, podle kterého ustanovení se má daný kříženec chovat. Pokud dojde ke křížení levhartů, bude kříženec chován za podmínek stanovených v § 14.

O křížencích nelze hovořit ve všech ustanoveních. Pokud se bude o křížencích hovořit jak v ustanovení o tygrech, tak v ustanovení o lvech, nebude jasné, zda má být kříženec tygra a lva chován podle pravidel pro tygra nebo pro lva.

K části druhé – Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi kočkovitých z podčeledi velké kočky (*Pantherinae*) všechny druhy

Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi kočkovitých z podčeledi velké kočky (*Pantherinae*) všechny druhy stanoví část druhá.

Část druhá se člení na tato ustanovení:

- § 10 – tygr usurijský (*Panthera tigris altaica*),
- § 11 – tygři teplých oblastí, tedy tygr čínský (*Panthera tigris amoyensis*), tygr indický (*Panthera tigris tigris*), tygr indočínský (*Panthera tigris corbetti*), tygr malajský (*Panthera tigris jacksoni*), tygr sumaterský (*Panthera tigris sumatrae*), tygr bez poddruhového určení (*Panthera tigris*), mezipoddruhový kříženec nebo kříženec tygra s jinou kočkovitou šelmou,
- § 12 – lev (*Panthera leo*),
- § 13 – levharti chladných oblastí a irbisi, tedy levhart čínský (*Panthera pardus japonensis*), levhart mandžuský (*Panthera pardus orientalis*), levhart perský (*Panthera pardus saxicolor*), irbis (*Panthera uncia*),
- § 14 – levharti teplých oblastí, tedy levhart africký (*Panthera pardus pardus*), levhart arabský (*Panthera pardus nimr*), levhart cejlonský (*Panthera pardus kotiya*), levhart indočínský (*Panthera pardus delacour*), levhart indický (*Panthera pardus fusca*), levhart jávský (*Panthera pardus melas*), levhart bez poddruhového určení (*Panthera pardus*) a mezipoddruhový kříženec levhartů,
- § 15 – jaguár (*Panthera onca*),
- § 16 – pardáli, tedy pardál (levhart) obláčkový (*Neofelis nebulosa*), pardál (levhart) ostrovní (*Neofelis diardi*).

K § 10 – Podmínky chovu tygra usurijského (*Panthera tigris altaica*)

Tygr usurijský patří mezi zvířata chladných oblastí. Z tohoto důvodu nemusí mít k dispozici vnitřní chovné prostory. Tygr usurijský může být chován pouze ve venkovních chovných prostorech, a to včetně doby, kdy rodí mláďata a pečuje o ně. Zvířata ale musí mít i ve venkovním chovném prostoru možnost úkrytu. Toto plyne z § 6 odst. 1 písm. c) a odst. 2 a 3 vyhlášky. Toto platí i pro další zvířata chladných oblastí. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1,5 roku.

Vnitřní chovné prostory nemusejí být pro chov tygra usurijského vybudovány, ale vybudovány (zřízeny, vyčleněny) být mohou. Pro takové případy vyhláška stanoví velikost a vybavení těchto vnitřních prostor. Vnitřní chovné prostory bude potřebovat např. chovatel, který používá k ohraničení chovného prostoru vodní příkop a tento vodní příkop zamrzne a výška ohraničení nad ledem nebude dosahovat výšky stanovené vyhláškou. Chovatel v takovém případě bude tygra umisťovat do vnitřního chovného prostoru.

K § 11 – Podmínky chovu tygrů teplých oblastí

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do vytápěných prostor. Je možný chov jednotlivců nebo kompatibilních párů, samic s mláďaty nebo tolerujících se jednopohlavných skupin (odrostlá mláďata). Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1,5 roku.

Velikost chovných prostor pro tygra ussurijského a tygry teplých oblastí je odlišná, neboť tygři teplých oblastí jsou výrazně menší, samci dosahují hmotnosti 120 až 150 kg, samice dosahují hmotnosti 90 až 120 kg, a mají kromě venkovních prostor k dispozici také prostory vnitřní. Tygr ussurijský je větší, samci dosahují hmotnosti až 300 kg, a postačují mu venkovní prostory.

K § 12 – Podmínky chovu lva (*Panthera leo*)

Chovatelské zařízení musí být vždy přizpůsobeno pro chov nejméně dvojice zvířat; lvy je možné chovat ve skupinách, jednopohlavných nebo smíšených. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1,5 roku.

K § 13 – Podmínky chovu levhartů chladných oblastí a irbisů

Zvířata je možné chovat celoročně venku. Pro chov levhartů chladných oblastí není vyžadována vytápěná vnitřní ubikace. Zvířata musí mít možnost ukrýt se před nepřízní počasí.

Irbis (levhart sněžný) (*Panthera uncia*)

Zvířata je možné chovat celoročně venku. Je možný chov jednotlivců nebo kompatibilních párů, samic s mláďaty nebo tolerujících se jednopohlavných skupin (odrostlá mláďata); dočasně je možný společný chov celé rodiny s nutnou možností rozdělit dospělá zvířata. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1,5 roku.

Chovné prostory pro chov levhartů musí být vždy zabezpečeny proti podhrabání zvířete. Nahoře otevřené výběhy pro chov levhartů musí být zabezpečeny také proti šplhání zvířete.

K § 14 – Podmínky chovu levhartů teplých oblastí

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do vytápěných prostor. Je možný chov jednotlivců nebo kompatibilních párů, samic s mláďaty nebo tolerujících se jednopohlavných skupin (odrostlá mláďata). Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1,5 roku.

Chovné prostory pro chov levhartů musí být vždy zabezpečeny proti podhrabání zvířete. Nahoře otevřené výběhy pro chov levhartů musí být zabezpečeny také proti šplhání zvířete.

K § 15 – Podmínky chovu jaguára (*Panthera onca*)

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do vytápěných prostor. Součástí výběhu musí být vodní plocha. Je možný chov jednotlivců a samic s mláďaty; dočasně je

možný chov v párech v období reprodukce. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1,5 roku.

K § 16 – Podmínky chovu pardálů

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do vytápěných prostor. Je možný chov jednotlivců nebo kompatibilních párů; po úspěšném sestavení páru je vhodné zvířata nerozdělovat. Ke spojování páru je bezpečné přistupovat mezi 8 a 12 měsíci věku zvířat. Mláďata je vhodné oddělovat od samice ve věku 8 měsíců.

K části třetí – Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi kočkovitých z podčeledi malé kočky (*Felinae*) rod puma (*Puma*) druh puma americká (*Puma concolor*) a rod rys (*Lynx*) druh rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi kočkovitých z podčeledi malé kočky (*Felinae*) rod puma (*Puma*) druh puma americká (*Puma concolor*) a rod rys (*Lynx*) druh rys ostrovid (*Lynx lynx*) stanoví část třetí vyhlášky.

Část třetí se člení na tato ustanovení:

- § 17 - puma americká (*Puma concolor*),
- § 18 - rys ostrovid (*Lynx lynx*).

K § 17 – Podmínky chovu pumy americké (*Puma concolor*)

Zvířata je možné chovat celoročně venku. Pro chov pum není vyžadována vytápěná vnitřní ubikace. Zvířata musí mít možnost ukrýt se před nepřízní počasí. Je možný chov jednotlivců nebo kompatibilních párů, samic s mláďaty nebo tolerujících se jednopohlavných skupin (odrostlá mláďata). Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1 roku.

Chovné prostory pro chov pum musí být vždy zabezpečeny proti podhrabání zvířete. Nahoře otevřené výběhy pro chov pum musí být zabezpečeny také proti šplhání zvířete.

K § 18 – Podmínky chovu rysa ostrovida (*Lynx lynx*)

V rámci rodu rys (*Lynx*) se vyhláška zabývá pouze druhem rys ostrovid (*Lynx lynx*). Nezabývá se druhy rys kanadský (*Lynx canadensis*), rys červený (*Lynx rufus*) a rys pardálový (*Lynx pardinus*) – dále „ostatní druhy rysů“, a to z těchto důvodů:

1. Maximální hmotnost ostatních druhů rysů je na spodní hranici hmotnostního rozpětí rysa ostrovida (15 – 30 kg). Jejich hmotnost je stejná nebo dokonce menší v porovnání s hmotností například servala, či karakala, což jsou druhy, kterými se vyhláška nezabývá. Ostatní rysy jsou tedy i hmotnostně typické malé kočky.
2. Rys ostrovid je obecně až dvojnásobně větší, velikostně jde o středně velkou kočkovitou šelmu.
3. Ostatní druhy rysů jsou příležitostní potravní oportunisti, avšak více či méně specializovaní na lov zajícovitých. Obecně loví menší kořist, než jsou sami.
4. Rys ostrovid loví i větší kořist, než je sám (zvláště z čeledi jelenovití), není specializovaný na lov zajícovitých. Rys ostrovid je v chovu v lidské péči potenciálně člověku nebezpečný.

I když se vyhláška konkrétně nezabývá druhy rys kanadský (*Lynx canadensis*), rys červený (*Lynx rufus*) a rys pardálový (*Lynx pardinus*), neznamená to, že by se na tyto druhy

vyhláška vůbec nevztahovala. Obecná ustanovení vyhlášky obsažená v § 1 až § 4, § 6 a § 7 odst. 1 a 2 platí i pro tyto druhy zvířat.

Zvířata je možné chovat celoročně venku. Pro chov rysů není vyžadována vytápěná vnitřní ubikace. Zvířata musí mít možnost ukrýt se před nepřízní počasí. Je možný chov jednotlivců nebo kompatibilních párů, samic s mláďaty nebo tolerujících se jednopohlavných skupin (odrostlá mláďata); dočasně je možný společný chov celé rodiny s nutnou možností rozdělit dospělá zvířata. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 9 měsíců.

K části čtvrté – Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi kočkovitých z podčeledi gepardi (*Acinonychinae*) rod gepard (*Acinonyx*)

Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi kočkovitých z podčeledi gepardi (*Acinonychinae*) rod gepard (*Acinonyx*) stanoví část čtvrtá vyhlášky. Část čtvrtá se nečlení na další části a upravuje geparda (*Acinonyx jubatus*).

K § 19 – Podmínky chovu geparda (*Acinonyx jubatus*)

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do vytápěných prostor. Chov samců je možný jednotlivě nebo v koalicích (sourozenci nebo nepříbuzní jedinci spojení před dosažením 2 let věku), chov samic je možný jednotlivě nebo s mláďaty; dočasně je možný chov v kompatibilních oboupohlavných skupinách. Gepardy lze chovat v kombinovaných expozicích s vhodnými druhy zvířat. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1 roku.

K části páté – Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi medvědovití (*Ursidae*)

Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi medvědovití (*Ursidae*) všechny druhy stanoví část pátá vyhlášky.

Část pátá se člení na tato ustanovení:

- § 20 - medvěd lední (*Ursus maritimus*),
- § 21 - medvědi chladných oblastí, tedy medvěd baribal (*Ursus americanus*), medvěd hnědý (*Ursus arctos*) a medvěd ušatý (*Ursus thibetanus*),
- § 22 - medvědi teplých oblastí, tedy medvěd malajský (*Helarctos malayanus*), medvěd pyskatý (*Melursus ursinus*) a medvěd brýlatý (*Tremarctos ornatus*).

K § 20 – Podmínky chovu medvěda ledního (*Ursus maritimus*)

Zvířata je možné chovat celoročně venku, v teplých měsících jim musí být poskytnuta možnost ochlazení. Je možný chov jednotlivců, nebo samic s mláďaty. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 2 let.

Součástí výběhu musí být bazén. Lední medvěd je zvíře vázané na vodu a hodně plave. Lední medvěd potřebuje mnohem větší bazén než hnědý medvěd, který tolik neplave.

K § 21 – Podmínky chovu medvědů chladných oblastí

Součástí výběhu musí být vodní plocha. Je možný chov jednotlivců, samic s mláďaty nebo malých, kompatibilních skupin. Medvědy chladných oblastí lze chovat v kombinovaných expozicích s vhodnými druhy zvířat. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 2 let.

Vyhláška upravuje v případě medvědů chladných oblastí velikost prostoru určeného pro zimní spánek nebo odpočinek. Medvěd tyto prostory používá jako brloh, neslouží medvědovi k uspokojování jeho pohybových aktivit. Brloh musí být uzavíratelný a jeho velikost musí medvědovi umožňovat zimní spánek a odpočinek a fyziologické aktivity, které s tím souvisí. V brlohu by měl mít medvěd k dispozici podestýlku. Pro každého medvěda je nutné vybudovat jeden brloh.

Z hlediska welfare je vodní plocha doplňkový prvek. Medvědi chladných oblastí nepotřebují plavat, spíše se občas smočí.

K § 22 – Podmínky chovu medvědů teplých oblastí

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do vytápěných prostor. Je možný chov jednotlivců, samic s mláďaty nebo malých, kompatibilních skupin. Medvědy teplých oblastí lze chovat v kombinovaných expozicích s vhodnými druhy zvířat. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 2 let.

K části šesté – Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi hyenovití (*Hyaenidae*) druh hyena čabráková (*Parahyaena brunnea*), hyena žíhaná (*Hyaena hyaena*) a hyena skvrnitá (*Crocuta crocuta*)

Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi hyenovití (*Hyaenidae*) všechny druhy stanoví část šestá vyhlášky.

Část šestá se člení na tato ustanovení:

- § 23 - hyena čabráková (*Parahyaena brunnea*) a hyena žíhaná (*Hyaena hyaena*),
- § 24 - hyena skvrnitá (*Crocuta crocuta*).

Podčeleď hyenky není ve vyhlášce zahrnuta, a to z následujících důvodů. Jediným zástupcem se dvěma poddruhy je hyenka hřivnatá (*Proteles cristata*). Jedná se o malou šelmu, osamělého a plachého nočního savce, který svým vzhledem a potravní specializací připomíná spíše cibetky, proto bývá někdy pojmenovávána jako hyena cibetková. Je vyhraněným potravním specialistou, základ krmné dávky tvoří především vybrané africké druhy termitů. Z tohoto důvodu není v České republice chována ani předními zoologickými zahradami, ani zájmovými chovateli.

K § 23 – Podmínky chovu hyeny čabrákové (*Parahyaena brunnea*) a hyeny žíhané (*Hyaena hyaena*)

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do prostor s teplotou neklesající pod 0°C. Je možný chov jednotlivců nebo kompatibilních párů, rodičů s mláďaty nebo tolerujících se jednopohlavných skupin (odrostlá mláďata). Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1 roku u hyeny žíhané nebo ve věku 15 měsíců u hyeny čabrákové.

K § 24 – Podmínky chovu hyeny skvrnité (*Crocuta crocuta*)

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do prostor s teplotou neklesající pod 10°C. Je možný chov kompatibilních párů, rodičů s mláďaty nebo tolerujících se skupin. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 1,5 roku.

K části sedmé – Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi psovití (*Canidae*) druh vlk obecný (*Canis lupus*) a pes hyenový (*Lycaon pictus*)

Podmínky chovu zvířat z řádu šelmy (*Carnivora*) z čeledi psovití (*Canidae*) druh vlk obecný (*Canis lupus*) a pes hyenový (*Lycaon pictus*) stanoví část sedmá vyhlášky.

Část sedmá se člení na tato ustanovení:

- § 25 - vlk obecný (*Canis lupus*),
- § 26 - pes hyenový (*Lycaon pictus*).

K § 25 – Podmínky chovu vlka obecného (*Canis lupus*)

Zvířata je možné chovat celoročně venku. Chovatelské zařízení musí být vždy přizpůsobeno pro chov nejméně dvojice zvířat; vlky je možné chovat ve skupinách, jednopohlavných nebo smíšených. Vlky lze chovat v kombinovaných expozicích s vhodnými druhy zvířat. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 15 měsíců, v ideálním případě až po tom, co se podílela na odchovu následujícího vrhu.

Vlka obecného nelze chovat ve vnitřních chovných prostorách. Takový chov by byl pro zvířata velmi stresující a nebezpečný, jelikož by se zvířata v důsledku pobytu v uzavřeném prostoru zraňovala. Pokud je vodní příkop, za kterým jsou vlci chováni, zamrzlý, nelze tedy vlky přemístit do vnitřního chovného prostoru. Řešením je přesunout vlky do jiného výběhu, který je ohraničen v souladu s vyhláškou, ale jinak než vodním příkopem. Druhou možností je ponechat vlky v dosavadním výběhu, ale oddělit výběh od zamrzlého vodního příkopu, a to opět tak, aby ohraničení i oddělená část výběhu splňovaly požadavky stanovené vyhláškou.

K § 26 – Podmínky chovu psa hyenového (*Lycaon pictus*)

Zvířata musí mít v chladných měsících roku přístup do vytápěných prostor. Chovatelské zařízení musí být vždy přizpůsobeno pro chov nejméně dvojice zvířat; psy hyenové je možné chovat ve skupinách, jednopohlavných nebo smíšených, ale ne v párech. Mláďata je přirozené oddělovat od samice nejdříve ve věku 15 měsíců, v ideálním případě až po tom, co se podílela na odchovu následujícího vrhu.

K části osmé – Podmínky chovu zvířat z řádu primáti (*Primates*) čeledi lidoopi (*Hominidae*)

Podmínky chovu zvířat z řádu primáti (*Primates*) čeledi lidoopi (*Hominidae*) stanoví část osmá vyhlášky.

Část osmá se člení na tato ustanovení:

- § 27 - gorily (*Gorilla* spp.) a šimpanzi (*Pan* spp.),
- § 28 - orangutani (*Pongo* spp.).

Specifické pro tato zvířata je, že neumí plavat. Chovatel proto musí prostory zabezpečit nebo vybavit tak, aby se zvířata neutopila (pokud je například ve výběhu vodní příkop). Vyhláška nestanoví výšku bariéry na protilehlé straně vodního příkopu, protože lidoopi nedokážou vodní příkop přeplavat.

U goril, šimpanzů a orangutanů vyhláška stanoví rozměry chovných prostor alternativně, a to buď v m², nebo v m³.

K § 27 – Podmínky chovu goril (*Gorilla spp.*)

Gorily snášejí venkovní teploty až do 0 °C, pokud mají volný přístup do vnitřního prostoru a venkovní výběh je chráněn před větrem a deštěm; příliš velké rozdíly teplot (<10°C) mezi vnitřním prostorem a venkovním výběhem mohou vést k onemocnění zvířat.

Chovatelské zařízení musí být vždy přizpůsobeno pro chov nejméně skupiny čtyř zvířat; gorily je možné chovat v jednopohlavných nebo smíšených skupinách (1 dominantní samec a více samic s mláďaty), solitérní držení goril je přípustné pouze ve zcela výjimečných, dobře odůvodněných případech (např. krátkodobě ze zdravotních důvodů, při nesnášenlivosti s druhu). Gorily lze chovat v kombinovaných expozicích s vhodnými druhu zvířat.

Zvířata musí mít možnost se ukrýt za vizuálními bariérami (vybavení chovatelského zařízení) nebo uvnitř ložnic. Uspořádání chovatelského zařízení musí předcházet tomu, aby některé ze zvířat mohlo být ostatními členy skupiny zahráno do uzavřeného prostoru.

Mladá zvířata přirozeně opouští skupinu až po ukončení socializace, v závislosti na individuální zralosti jedince; v ideálním případě až po tom, co se podílela na péči o mladší členy skupiny.

Pokud je prostor určen objemem, tak výběh musí být vybaven tak, aby zvířata mohla prostor adekvátně do výšky využít. Chovatelé například pro zvířata staví různé prolézací hrady a podobné konstrukce ke šplhání, vybavují prostory palandami a hamakami.

K § 27 – Podmínky chovu šimpanzů (*Pan spp.*)

Šimpanzi snášejí venkovní teploty až do 0 °C, pokud mají volný přístup do vnitřního prostoru a venkovní výběh je chráněn před větrem a deštěm; příliš velké rozdíly teplot (<10°C) mezi vnitřním prostorem a venkovním výběhem mohou vést k onemocnění zvířat.

Chovatelské zařízení musí být vždy přizpůsobeno pro chov nejméně skupiny čtyř zvířat; šimpanze je možné chovat ve smíšených skupinách (více samců a více samic s mláďaty), solitérní držení šimpanzů je přípustné pouze ve zcela výjimečných, dobře odůvodněných případech (např. krátkodobě ze zdravotních důvodů, při nesnášenlivosti s druhu).

Zvířata musí mít možnost se ukrýt za vizuálními bariérami (vybavení chovatelského zařízení) nebo uvnitř ložnic. Uspořádání chovatelského zařízení musí předcházet tomu, aby některé ze zvířat mohlo být ostatními členy skupiny zahráno do uzavřeného prostoru.

Mladá zvířata přirozeně opouští skupinu až po ukončení socializace, v závislosti na individuální zralosti jedince; v ideálním případě až po tom, co se podílela na péči o mladší členy skupiny.

K § 28 – Podmínky chovu orangutanů (*Pongo spp.*)

Orangutani snášejí venkovní teploty až do 0 °C, pokud mají volný přístup do vnitřního prostoru a venkovní výběh je chráněn před větrem a deštěm; příliš velké rozdíly teplot (<10 °C) mezi vnitřním prostorem a venkovním výběhem mohou vést k onemocnění zvířat.

Chovatelské zařízení musí být vždy přizpůsobeno pro chov nejméně skupiny čtyř zvířat; orangutany je možné chovat ve smíšených skupinách (1 samec a více samic s mláďaty), soliterní držení orangutanů je přípustné pouze v odůvodněných případech (např. krátkodobě ze zdravotních důvodů, při nesnášenlivosti s druhý, dočasně u samotářsky žijících samců). Orangutany lze chovat v kombinovaných expozicích s vhodnými druhů zvířat.

Zvířata musí mít možnost se ukrýt za vizuálními bariérami (vybavení chovatelského zařízení) nebo uvnitř ložnic. Uspořádání chovatelského zařízení musí předcházet tomu, aby některé ze zvířat mohlo být ostatními členy skupiny zahrnuto do uzavřeného prostoru; součástí chovatelského zařízení musí být prostor umožňující chráněný kontakt zvířat i plnou (i vizuální) izolaci.

Mladá zvířata přirozeně opouští skupinu až po ukončení socializace, v závislosti na individuální zralosti jedince; v ideálním případě až po tom, co se podílela na péči o mladší členy skupiny.

K části deváté – Přejchodná a závěrečná ustanovení

K § 29 – Přejchodná ustanovení

Ustanovení § 29 upravuje přejchodná ustanovení vyhlášky.

K § 29 odst. 1 až 4:

Doba, od kdy budou muset chovatelé vybraných druhů šelem a lidoopů dodržovat povinnosti stanovené vyhláškou, se liší:

- pro zařízení pro chov vybraných druhů šelem nebo lidoopů postavená, rekonstruovaná nebo poprvé do provozu uvedená po nabytí účinnosti této vyhlášky; jedná se o nové chovatele a chovatele, kteří prováděli rekonstrukci (změny) zařízení po nabytí účinnosti vyhlášky (odstavec 1 přejchodných ustanovení vyhlášky),
- pro zařízení pro chov vybraných druhů šelem nebo lidoopů postavená, rekonstruovaná nebo poprvé do provozu uvedená před nabytím účinnosti této vyhlášky, tedy pro dosavadní chovatele, včetně chovatelů, kteří prováděli rekonstrukci (změny) zařízení před nabytím účinnosti vyhlášky (odstavec 2 až 4 přejchodných ustanovení vyhlášky).

Vyhláška stanoví, že požadavky uvedené v § 8 až § 28 se ode dne nabytí účinnosti vyhlášky vztahují pouze na nově budovaná zařízení, rekonstruovaná zařízení nebo poprvé do provozu uváděná zařízení. Bylo by nereálné požadovat, aby všichni chovatelé uvedli velikost a vybavení prostor do souladu s vyhláškou ke dni nabytí účinnosti vyhlášky.

Přejchodné ustanovení vymezuje, která ustanovení vyhlášky mají pro chovatele, kteří již v době nabytí účinnosti vyhlášky chovají vybrané druhy šelem nebo lidoopy, odloženou účinnost. Část povinností budou muset stávající chovatelé vybraných druhů šelem a lidoopů plnit ode dne nabytí účinnosti vyhlášky. Povinnosti, které se týkají konkrétní velikosti a vybavení prostor, budou ale stávající chovatelé plnit od pozdějšího data, a to od 1. července 2024 a od data 1. července 2032. Téměř dvouleté přejchodné období (do 1. července 2024) je stanoveno zejména pro požadavky na konstrukci a zabezpečení

chovných prostor a požadavky na vybavení chovných prostor, delší téměř desetileté přechodné období (do 1. července 2032) je stanoveno pro požadavky na velikost prostor.

Téměř dvouleté přechodné období (do 1. července 2024), které je stanoveno zejména pro požadavky na konstrukci a zabezpečení chovných prostor a požadavky na vybavení chovných prostor, a téměř desetileté přechodné období (do 1. července 2032), které je stanoveno pro požadavky na velikost prostor, platí i pro chovatele, kterému bylo uděleno povolení k chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči na dobu po datu 1. července 2024, nebo po datu 1. července 2032. Například chovateli bude uděleno oprávnění k chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči do července 2025. Přestože se v době podání žádosti bude žádost chovatele posuzovat podle právní úpravy platné v době podání žádosti, tak bude muset tento chovatel od 1. července 2024 plnit povinnosti stanovené vyhláškou (podle přechodných ustanovení). Není to tak, že by chovatel musel začít plnit nové povinnosti až po skončení doby platnosti vydaného rozhodnutí. I když bude mít chovatel platné povolení k chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, bude muset v době platnosti tohoto rozhodnutí přizpůsobit své zařízení požadavkům vyhlášky.

Zařízení pro chov vybraných druhů šelem nebo lidoopů postavená, rekonstruovaná nebo poprvé do provozu uvedená po nabytí účinnosti této vyhlášky (odstavec 1 přechodných ustanovení vyhlášky):

- ode dne nabytí účinnosti vyhlášky se na tato zařízení vztahují všechna ustanovení vyhlášky.

Zařízení pro chov vybraných druhů šelem nebo lidoopů postavená, rekonstruovaná nebo poprvé do provozu uvedená před nabytím účinnosti této vyhlášky (odstavce 2 až 4 přechodných ustanovení vyhlášky):

- ode dne nabytí účinnosti vyhlášky se na tato zařízení vztahují ustanovení § 1 až § 7,
- ode dne 1. července 2024 se na tato zařízení vztahují všechna zbývající ustanovení vyhlášky, s výjimkou ustanovení, která upravují požadavky na velikost chovných prostor; od 1. července 2024 se tedy na tato zařízení vztahují § 8 až § 28, s výjimkou ustanovení § 10 odst. 2, § 11 odst. 2, § 12 odst. 2, § 13 odst. 3 a 4, § 14 odst. 3 a 4, § 15 odst. 2, § 16 odst. 2, § 17 odst. 3 a 4, § 18 odst. 3 a 4, § 19 odst. 2, § 20 odst. 2, § 21 odst. 2, § 22 odst. 2, § 23 odst. 2, § 24 odst. 2, § 25 odst. 2, § 26 odst. 2, § 27 odst. 3 až 5 a § 28 odst. 3 až 5,
- ode dne 1. července 2032 se na tato zařízení vztahují ustanovení, která upravují požadavky na velikost chovných prostor; tedy § 10 odst. 2, § 11 odst. 2, § 12 odst. 2, § 13 odst. 3 a 4, § 14 odst. 3 a 4, § 15 odst. 2, § 16 odst. 2, § 17 odst. 3 a 4, § 18 odst. 3 a 4, § 19 odst. 2, § 20 odst. 2, § 21 odst. 2, § 22 odst. 2, § 23 odst. 2, § 24 odst. 2, § 25 odst. 2, § 26 odst. 2, § 27 odst. 3 až 5 a § 28 odst. 3 až 5,
- ode dne, kdy chovatel podal žádost o rozšíření chovu z hlediska počtu nebo druhů chovaných zvířat podle § 13 odst. 5 zákona (pokud chovatel tuto žádost podal před datem 1. července 2024, popřípadě před datem 1. července 2032), se na tato zařízení vztahují všechna ustanovení vyhlášky,
- ode dne, kdy chovatel, na kterého se nevztahuje § 13 odst. 5 zákona, rozšířil počet nebo druhy chovaných zvířat vybraných druhů šelem nebo lidoopů (pokud k rozšíření došlo před datem 1. července 2024, popřípadě před datem 1. července 2032), se na tato zařízení vztahují všechna ustanovení vyhlášky. Toto se nevztahuje na zoologickou zahradu s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a na chov provozovaný za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny.

K § 29 odst. 2:

V odstavci 2 jsou rozlišována dvě přechodná období pro stávající chovatele vybraných druhů šelem a lidoopů:

- kratší téměř dvouleté přechodné období – zejména pro požadavky na konstrukci a zabezpečení chovných prostor a požadavky na vybavení chovných prostor,
- delší téměř desetileté přechodné období – pro požadavky na velikost prostor.

Tato přechodná období platí pro chovatele pouze za předpokladu, že

- nepodal žádost o rozšíření chovu z hlediska počtu nebo druhů chovaných zvířat podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat (vztahuje se na druhy zvířat vyžadující zvláštní péči), nebo
- nerozšířil počet nebo druhy chovaných zvířat, pokud se jedná o chovatele, na kterého se nevztahují povinnosti stanovené v § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat. Toto se nevztahuje na zoologickou zahradu s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a na chov provozovaný za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny.

Požadavky na chovné prostory stanovené vyhláškou budou v některých případech znamenat nutnost přestavby dosavadního zařízení určeného pro chov zvířat. V případě vybraných druhů šelem a lidoopů se může jednat i o stavby, které vyžadují stavební povolení. Přechodné období musí být tak dlouhé, aby v jeho průběhu bylo možné stavbu naplánovat i realizovat, a to i s ohledem na délku stavebního řízení.

Dalším důležitým faktorem jsou náklady nutné na případnou přestavbu zařízení. V současné době je finanční situace řady zařízení ovlivněna pandemií onemocnění COVID-19, která znemožnila přítomnost návštěvníků v zařízeních, která chovají vybrané druhy šelem a lidoopy. Toto se v řadě případů velmi negativně projevilo v jejich finanční situaci. Případné nutné investice nebudou moci tedy chovatelé v mnoha případech v brzké době pokrýt.

Zhruba desetileté přechodné období pro ustanovení upravující velikost prostor pro chov zvířat bylo ve vyhlášce stanoveno na základě požadavku Státní veterinární správy, která je kontrolním orgánem na úseku ochrany zvířat proti týrání a provádí tedy také kontroly vybraných druhů šelem a lidoopů. Státní veterinární správa také uděluje povolení k chovu vybraných druhů šelem a lidoopů, pokud se jedná o zvířata v zájmových chovech.

Původně bylo ve vyhlášce navrženo přechodné období pětileté, co se týče stanovení velikosti prostor pro chov zvířat. Státní veterinární správa ve vnitřním připomínkovém řízení kromě jiného uvedla, že: *„Ize totiž očekávat, že množství chovatelů, kteří nové, přísnější podmínky chovu nebudou schopni splnit, bude jistě značné (např. zejména s ohledem na požadavky prostoru výběhů i vnitřních zařízení), a stát nemá dosud vybudované odpovídající kapacity detenčních zařízení, do kterých by mohla být případně odebraná zvířata umístěna. S ohledem na uvedené dáváme k úvaze možnost prodloužit přechodné ustanovení pro stávající chovatele např. na 10 let. Domníváme se, že řada předmětných chovů bude v rámci této doby vyřešena přirozeným způsobem a zbývající, značně redukované množství nelegálních chovů, by snad již bylo možno řešit do té doby vybudovanými kapacitami detenčních zařízení.“*

K argumentaci Státní veterinární správy upřesňujeme, že lze očekávat, že do budoucna se bude počet chovatelů a chovaných zvířat, která patří mezi vybrané druhy šelem nebo lidoopy, v České republice snižovat, a to vzhledem k novým zákazům obsaženým na základě poslaneckých pozměňovacích návrhů v zákoně na ochranu zvířat (viz § 14a zákona na ochranu zvířat). Státní veterinární správa hovoří o detenčních zařízeních, k tomu viz § 28e zákona na ochranu zvířat, který s účinností od 1. ledna 2022 upravuje zajištění péče o zvíře

v záchranném centru provozovaném podle zákona upravujícího obchodování s ohroženými druhy. Zřizování záchranných center je v kompetenci Ministerstva životního prostředí.

Kratší zhruba dvouleté přechodné období je stanoveno u povinností, jejichž splnění je pro chovatele méně časově, administrativně a finančně náročné. Jedná se zejména o požadavky na konstrukci a zabezpečení chovných prostor a požadavky na vybavení chovných prostor.

K § 29 odst. 3:

Cílem přechodných ustanovení vyhlášky je usnadnit dosavadním chovatelům přechod na nové podmínky chovu, aniž by to vedlo k zásadním komplikacím v jejich dosavadním chovu. Z tohoto důvodu jsou výjimky vázané na stav, v jakém se zařízení nachází v době nabytí účinnosti vyhlášky. Je nežádoucí, aby chovatel navyšoval druhy a počty chovaných zvířat v zařízení, které nespĺňuje nové podmínky. V zařízení, které nespĺňuje nové podmínky, nelze navyšovat druhy a počty chovaných zvířat, s výjimkou zoologické zahrady s platnou licenci podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a chovu provozovaného za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny.

Zhruba dvouleté, popřípadě zhruba desetileté přechodné období platí pro chovatele pouze za předpokladu, že nepodal žádost o rozšíření chovu z hlediska počtu nebo druhů chovaných zvířat podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat.

Odstavec 3 se vztahuje pouze na chovatele druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, tedy na chovatele, kteří chovají vybrané druhy šelem nebo lidoopy v zájmovém chovu, a kteří musí mít k tomuto chovu povolení krajské veterinární správy.

Krajská veterinární správa povolí rozšíření chovu z hlediska počtu nebo druhů chovaných zvířat podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat, pouze pokud bude zařízení spĺňovat všechny podmínky stanovené ve vyhlášce o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu. Chovatel druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči je oprávněn zahájit chov tohoto zvířete nebo rozšířit chov z hlediska počtu nebo druhů chovaných zvířat až po nabytí právní moci rozhodnutí o povolení chovu. Jednání v rozporu s předchozí větou je přestupkem na úseku ochrany zvířat.

Ode dne, kdy chovatel podal žádost o rozšíření chovu z hlediska počtu nebo druhů chovaných zvířat podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat, se na zařízení vztahují všechna ustanovení vyhlášky a přechodné období pro takového chovatele neplatí. Krajská veterinární správa bude ve správním řízení posuzovat, zda chovatel a jeho zařízení spĺňuje všechny podmínky stanovené vyhláškou o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu.

Pokud krajská veterinární správa povolení k rozšíření chovu z hlediska počtu nebo druhů chovaných zvířat neudělí, může chovatel i nadále chovat druhy a počty zvířat, které choval v době nabytí účinnosti vyhlášky, podle podmínek dosavadní právní úpravy, a to maximálně po dobu uvedenou v přechodných ustanoveních.

K § 29 odst. 4:

Zhruba dvouleté, popřípadě zhruba desetileté přechodné období platí pro chovatele pouze za předpokladu, že nerozšířil počet nebo druhy chovaných zvířat patřících mezi vybrané druhy šelem nebo lidoopy, pokud se jedná o chovatele, na kterého se nevztahují povinnosti stanovené v § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat.

Chov vybraných druhů šelem a lidoopů mimo zájmový chov nepodléhá správnímu řízení prováděnému krajskou veterinární správou. Z tohoto důvodu není den, od kdy se na

daného chovatele vztahují všechna ustanovení vyhlášky, vázán na podání žádosti o rozšíření chovu z hlediska počtu nebo druhů chovaných zvířat. Chovatel, který chová vybrané druhy šelem nebo lidoopy mimo zájmový chov, musí dodržovat všechna ustanovení vyhlášky ode dne, kdy navýšil počet chovaných zvířat nebo rozšířil druhy chovaných šelem nebo lidoopů.

Odstavec 4 se vztahuje na chovatele vybraných druhů šelem a lidoopů, kteří nejsou chováni v zájmovém chovu (nejedná se o druhy zvířat vyžadující zvláštní péči). Odstavec 4 se vztahuje například na chovatele, kteří chovají vybrané druhy šelem nebo lidoopy jako zvířata hospodářská, a to za účelem obchodu s nimi, například podle § 13a zákona na ochranu zvířat, který upravuje zvláštní podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy při provozování živností.

Odstavec 4 se nevztahuje na zoologickou zahradu s platnou licencí podle zákona o podmínkách pro provozování zoologických zahrad a na chov provozovaný za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny. Důvodem je ustanovení § 14a odst. 5 zákona na ochranu zvířat, které nabylo účinnosti dne 1. ledna 2022. Pro uvedené subjekty tedy bude platit přechodné období přibližně 2 roky a 10 let uvedené v odstavci 2, a to i v případě, kdy by u nich došlo k rozšíření počtu nebo druhů chovaných zvířat vybraných druhů šelem nebo lidoopů.

Z § 14a odst. 5 zákona na ochranu zvířat citujeme (znění účinné od 1. ledna 2022):
*„U zvířat uvedených v odstavci 4 se dále zakazuje jejich
a) rozmnožování, s výjimkou rozmnožování v rámci chovu v zoologické zahradě s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a chovu provozovaného za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny,
b) přesun ze zahraničí na území České republiky, s výjimkou přesunu za účelem chovu v zoologické zahradě s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad.“*

Pouze v rámci chovu v zoologické zahradě s platnou licencí podle zákona o podmínkách provozování zoologických zahrad a chovu provozovaného za účelem ochrany druhu v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny je možné vybrané druhy šelem a lidoopy rozmnožovat. Pouze u zoologické zahrady je možný přesun zvířat ze zahraničí. Ostatní chovatelé, na které se vyhláška o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů vztahuje, tato zvířata rozmnožovat nesmějí a nesmějí je přesouvat ze zahraničí. U zoologických zahrad, které jsou členy asociací, například EAZA (European Association of Zoos and Aquaria), může dojít k navýšení počtu chovaných zvířat tím, že se narodí mláďata, nebo že je do zoologické zahrady umístěno zvíře v rámci evropského ex-situ programu (EEP). U jiných chovatelů tato možnost nepřichází v úvahu. U jiných chovatelů může dojít ke zvýšení počtu chovaných zvířat nebo počtu chovaných druhů pouze tím, že zvířata získají od jiného chovatele v rámci České republiky (koupě, darování, zápůjčka).

Vyhláška je formulována tak, aby výše uvedeným subjektům (zoologické zahrady, záchranné chovy) neznemožňovala plnění jejich cílů, ke kterým byly zřízeny a k jejichž plnění se zavázaly.

K § 29 odst. 5:

Jak již bylo uvedeno výše, vybrané druhy šelem a lidoopi, pokud jsou chováni v zájmových chovech, i nadále patří mezi druhy zvířat vyžadující zvláštní péči. Konkrétní podmínky chovu vybraných druhů šelem a lidoopů jsou stanoveny ve vyhlášce o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu, nikoliv ve vyhlášce o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

I nadále platí to, že chovatel vybraných druhů šelem a lidoopů, který tato zvířata chová jako zvířata v zájmových chovech, musí požádat o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat.

Na chovatele vybraných druhů šelem a lidoopů, který tato zvířata chová jako zvířata v zájmových chovech, se bude vztahovat:

- vyhláška o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči ve vztahu ke stanovení toho, které druhy zvířat patří mezi druhy zvířat vyžadující zvláštní péči,
- vyhláška o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu, co se týče podmínek chovu.

Povolení podle § 13 odst. 5 zákona na ochranu zvířat vydává ve správním řízení krajská veterinární správa. Odstavec 5 přechodných ustanovení vyhlášky upravuje, podle kterých právních předpisů se bude ve správním řízení postupovat. Správní řízení o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči podle § 13 odst. 5 zákona, která byla zahájena přede dnem nabytí účinnosti vyhlášky o ochraně vybraných druhů šelem a lidoopů při chovu, se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

Jinými slovy řečeno, vyhláška o ochraně vybraných druhů šelem nebo lidoopů při chovu se bude používat pouze ve správních řízeních o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, která byla zahájena po nabytí účinnosti této vyhlášky.

V řízeních o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, která byla zahájena přede dnem nabytí účinnosti vyhlášky o ochraně vybraných druhů šelem nebo lidoopů při chovu, se tato vyhláška používat nebude. Rozhodným dnem pro určení toho, jaká právní úprava bude použita, je den zahájení řízení (tedy den podání žádosti), nikoliv den vydání rozhodnutí. I když bude rozhodnutí vydáno po nabytí účinnosti vyhlášky o ochraně vybraných druhů šelem nebo lidoopů při chovu, nebudou se v řízení zahájeném před nabytím účinnosti vyhlášky posuzovat podmínky podle nové vyhlášky.

K § 30 – Závěrečné ustanovení

Jelikož se jedná o technický předpis, podléhá notifikaci podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti.

Chov vybraných druhů šelem a lidoopů je prováděn také v rámci podnikatelské činnosti, jedná se o obchod s těmito zvířaty. Z tohoto důvodu, že chovatelem je podnikatel, a že zvíře je v takovém případě předmětem obchodu v rámci ČR nebo i mimo ČR, se provádí notifikace technického předpisu.

Návrh vyhlášky se vztahuje také na šelmy a lidoopy chované například jako zvířata hospodářská, a to za účelem obchodu s nimi, například podle § 13a zákona na ochranu zvířat, který upravuje zvláštní podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy při provozování živností.

K § 31 – Účinnost

Toto ustanovení upravuje nabytí účinnosti vyhlášky.